Nr. 10 (52)

octombrie 2015

ISSN 1857-4424

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ŞI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Ansamblul de dans popular „**Porumbița**”, or. Ialoveni
conducător artistic Andrei Ungureanu, Om Emerit

Vladimir Axionov — omul deplin al muzicologiei din Republica Moldova. p.13

PROIECTUL „REALITĂŢI CULTURALE”
nr. 10 (52) octombrie 2015

Adresa: mun. Chişinău, str. Bucureşti, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53 (*redacţia*)
Mob.: (069) 39 24 98 (**P. Popa**)
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: *popapavel55@gmail.com*
notografprim@gmail.com

Editura **Notograf Prim** s.r.l.

Tipografia F.E.P. **Grafema Libris** s.r.l

COLEGIUL DE REDACŢIE

Pavel Popa, *redactor-şef*

dr. Varvara Buzilă, *Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală*

dr. hab. Victor Ghilaş, *AŞM*

Claudia Şerşun, *Ministerul Culturii*

Mariana Cocieru, *AŞM*

Veta Ghimpu-Munteanu, *Teleradio-Moldova*

Veronica Caraulan, *Direcţia Cultură mun. Bălţi*

Gheorghe Nicolaescu, *Cabinetul metodic al Ministerului Culturii*

Cristian Şarban, *design, tehnoredactare*

Sumar

Dr. TATIANA BUTNARU
Poetul dragostei de ţară.....1

CRISTINA STROICI
Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului la biblioteca publică.....3

NATALIA POPRIŢAC
Grigore Vieru — poet al neamului.....4

ACULINA POPA
Valorificăm repertoriul haiducesc.....5

DOINA ARGINT, ELENA SCUTELNIC
Testul în cadrul disciplinelor muzical-teoretice (solfegiu).....7

LIUBA POPOVICI
În slujba sufletelor omeneşti..... 11

SOFIA RĂILEANU
Interferenţe culturale româneşti — Cartea în biblioteci 11

ANDREI UNGUREANU
„Porumbiţa“ şi „Enigma“ în toamna jubiliară 12

Dr. hab. VICTOR GHILAŞ
Vladimir Axionov — omul deplin al muzicologiei din R. Moldova 13

ION DORUL
Performanţele cantemirenilor la festivalul de la Moineşti..... 15

MARIANA COCIERU
Note aniversare pe portativul recunoştinţelor..... 16

Dr. VASILE CHISELIŢĂ
In memoriam Dumitru Blajinu 18

GALINA SACALIUC
Crearea centrelor de educaţie a adulţilor la Râşcani 20

TATIANA MATVEEV
Cu Novateca e modernă biblioteca..... 21

VALENTINA ROTARU
Ziua Daciei 21

LUDMILA PODGURSCHI
Festivalul Naţional al Cărţii şi Lecturii în raionul Ocniţa..... 22

ION DOMENCO
Hora prieteniei de la Cahul 24

Dr. TATIANA BUTNARU, Institutul de Filologie

POETUL DRAGOSTEI DE ŢARĂ

Reflecţii despre poezia lui Dumitru Matcovschi

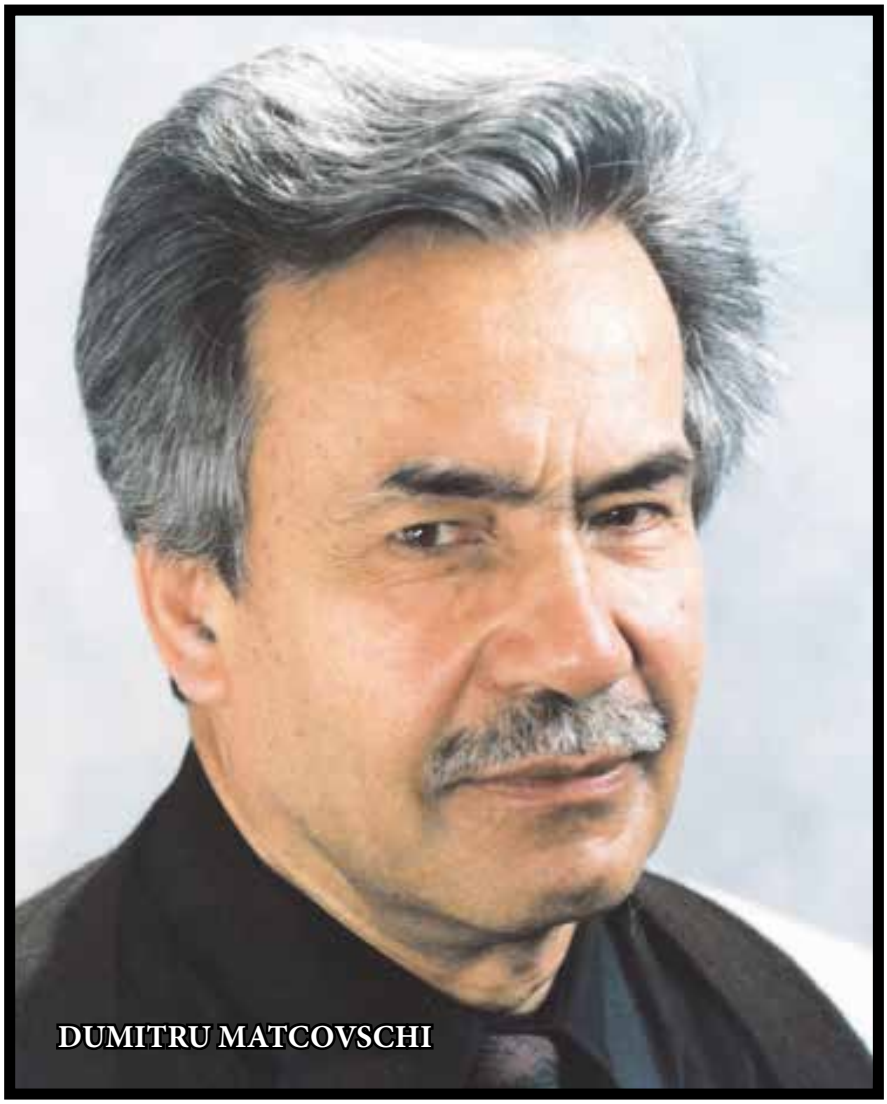

DUMITRU MATCOVSCHI

Metafora dorului, una din imaginile cheie ale artei noastre tradiţionale, alcătuieşte substanţa lirică a mai multor scrieri semnate de D. Matcovschi, dezvăluie o complexitate de sentimente, trăiri, neliniști interioare, care generalizează universul trăirilor populare, orientează cititorul în cadrul unor meditaţii complexe despre om, spre contemplarea tuturor labirinturilor firii umane. În una din exegezele sale critice, M. Dolgan încearcă să amplaseze metafora dorului din creaţia lui D. Matcovschi în zona unei generalităţi absolute, aceasta fiind, înţeles ca un sentiment profund românesc, al dorului confundat cu marile aspiraţii ale omului din spaţiul mioritic: dor de viaţă şi de patrie, dor de neam şi de grai, dor de casa părintească şi strămoşi, dor de femeie şi natură, dor de adevăr şi dreptate, dor de bine şi frumos, dor de omenie şi demnitate". [1, p. 41].

Aşa dar, la D. Matcovschi, dorul devine o categorie estetică existenţială, el defineşte, cel mai veritabil testament modern" [2, p. 116] al spiritului naţional, constituie, una din cele mai fine cristalizări ale spiritului popular, constanta fundamentală a viziunii asupra lumii şi vieţii" [3, p. 150]. Poetizarea dorului întrevede un criteriu de evaluare estetică, de promovare a unor valori şi atitudini preluate din experienţa poporului, din tezaurul bogăţiei sale spirituale. Raportat la tradiţia folclorică, motivul dorului aprofundează semnificaţiile etice şi estetice în opera lui D. Matcovschi pe o linie convergentă, poetul dezvăluie proporţiile pe care le capătă universal omenesc privit prin prisma dorului după modelul popular, aşa cum sugerează Ion Coteanu atunci când se referă la vibraţiile sufleteşti ale rapsodului anonim, care şi-a asemănat dorul cu florile, pădurile, holdele, snopii de grâu cu luna, pâraiele, izvoarele, albinele, cu diverse obiecte simbolice ca năframa, frâul etc. [3, p. 169].

La D. Matcovschi, înţelesul particular al dorului este extins până la unele generalizări estetice ale realităţii, el devine o profesiune de credinţă de unde receptăm o dorinţă nestăvilită de viaţă, un crez filosofic rostit cu demnitate şi convingere, încadrat în modulaţiile codului estetic al poporului, Coborâtor din dor şi suferinţe", eroul liric al lui D. Matcovschi se identifică cu lumina lăuntrică a sensibilităţii sale artistice, pentru a exprima, stări sufleteşti româneşti" [4, p. 222], a înălţa rugăciunile sale pentru meleagul natal, a cinsti strămoşii, baştina, părinţii. Dorul reprezintă pentru D. Matcovschi o formulă poetică cuprinzătoare, cu deschidere spre multiple temeiuri ale existenţei umane. Dorul de lumea toată" înfăţişează proporţiile pe care le capătă sentimentul trăit, este contemplarea lăuntrică a ceea ce spunem:

Doru-i de mamă şi de tată.
De nucul cela singuratic.
De iarba ceea, corovatic.
(***Ţara dorului***)

Versurile depăşesc conturul unei simple mărturisiri, relevă o profesiune de credinţă de unde receptăm un dor nesfârşit de viaţă, un crez filosofic rostit cu demnitate şi convingere, încadrat în modulaţiile codului estetic al poporului. Prin urmare, dorul tinde spre zona unei generalităţi absolute, spre o idee a infinitului, înfăţişat nu numai prin proporţiile pe care le cuprinde sentimentul trăit. Prin imaginea dorului se are în vedere caracterul perpetuu al vieţii, al mişcării, evoluţiei, vedem o codificare a sufletului românesc, ideea fundamentală a unui concept de existenţă.

Diversificarea dorului în poezia lui D. Matcovschi are loc în diferite stări

sufleteşti, ca în versurile lui Gr. Vieru atestăm, un dor de doruri" nuanţat în:

Dor de mamă,
Dor de cântec? De prieteni?
Dor de văi? Şi dor de cetini?
Dor de văi? Şi dor de stele?
Dor de lacrimile mele.
(Gr. Vieru, ***Dor***)

Precum L. Blaga pleacă de la ***Curţile dorului*** în tinda noii lumini, D. Matcovschi se identifică cu lumina cerească a dorului pentru a ajunge la chemarea demiurgică a propriului eu scriitoricesc., Năpădit de doruri grele", eroul lui D. Matcovschi este copleşit de cântecele de acasă, mă ştiu trist ca o baladă", o stare sufletească specifică, care se manifestă, în mod special, prin lirismul confesiunilor artistice. De aici survin rugăciunile sale pentru plai, meleag şi iubire, care în intuiţia autorului, atinge dimensiunile baladescului. D. Matcovschi vorbeşte prin gura ***Mioriţei*** şi a ***Meşterului Manole:***

Limba maternă, floare eternă
De busuioc şi de dor -
Dor de ţărâne, de doine bătrâne,
De freamătul codrilor.
(***Limba maternă***)

La fel ca şi dorul, plaiul, adică, sfintele ţărâne", capătă la D. Matcovschi o anumită semnificaţie, ce-i permite, să mioritizeze" nu numai împrejurările ce alcătuiesc un orizont spaţial de existenţă, dar şi sentimentele, trăirile omeneşti.

Pornind de la motivarea exterioară a dorului, scriitorii şaizecişti, în acelaşi timp, şi D. Matcovschi pune mai mult accent pe semnificaţia lui metaforică şi deschide orizonturi noi de poezie în spiritualitatea românească.D. Matcovschi, poetizează, o ţară a dorului" unde, ca într-o baladă" readuce în lumină casa părintească, cu bob de grâu şi strop de rouă". Poetul utilizează nişte imagini de factură folclorică pentru a evoca emotiv dragostea de baştină, el cântă cu demnitate bărbătească, străbun pământ", crescut în suflet", din care răsare spicul de grâu şi lumina dorului de ţară.

Crescut în suflet un pământ,
Cel mai frumos pământ din lume,
Cu veşnic dor, cu dulce nume,
Ca un luceafăr luminând
Crescut în suflet un pământ.
(***Crescut în suflet***)

Văzut stilistic, motivul dorului de plai transpare drept o stare plenipotenţiară, care însufleţeşte vituţele creatoare ale omului, îi inspiră optimism şi sete de viaţă, confirmă tendinţa lui nemijlocită de a se desăvârşi prin dragoste şi crezământ. Similitudinile artistice stilizate după modelul popular sunt aprofundate de sursele de inspiraţie mitico-folclorice, D. Matcovschi cântă sfânta dragoste de ţară şi asemenea rapsodului popular o încadrează în intimitatea firească a sentimentului trăit.

De aici survine şi dorul de viaţă, este dorul, de-o frunză verde", ceea ce înseamnă pentru eroul lui D. Matcovschi a doini la nesfârşit, pentru a-şi confirma existenţa, chezăşia, vitalitatea, a venera strămoşii, a iubi meleagul. Metaforele revărsate în ritm de odă ne duc în preajma unui cântec continuu al sufletului izvorât din deplina îngemănare cu fiinţa Patriei, cu frumuseţea străduaniei umane, a unei etnii multiseculare zămislite în pledoariile sale poetice.

Aici suntem o soartă cu dorul şi ogorul,
Cu Nistrul şi cu Prutul, cu lutul şi izvorul:
Ne-adună grămăjoară, acasă ne adună,
Obârşia primară şi datina străbună.
(***Basarabia***)

Nostalgia poetului survine dintr-o stare de nelinişte lăuntrică, pe care o încearcă eroul liric într-un moment de incertitudine sufletească. Starea de dor echivalează cu necesitatea regăsirii spirituale prin vicisitudinile timpului istoric, înseamnă nealterarea ideii de ţară şi neam, este un loc cu nume sfânt unde, trăit-am ultima iubire! Pe-acest pământ! Pe-acest pământ!" (L. Lari).

Orientarea sugestiei poetice are loc din cadrul istoric într-un spaţiu contemporan, iar contemplarea dorului mai poate fi raportată şi la drama înstrăinării Basarabiei, generând o poezie misionară:

Trecută prin foc şi prin sabie,
Furată, trădată mereu,
Eşti floare de dor, Basarabie,
Eşti lacrima neamului meu.
(***Basarabia***)

Icoana Basarabiei martire devine laitmotivul mai multor scrieri lirice, D. Matcovschi redă răvăşirea dramatizată a unui cosmos aflat în stare de criză şi amorţire, Basarab până la dor", eroul lui D. Matcovschi îşi toarnă în cuvinte, oftatul şi credinţa", devine un apostol al pătimirii noastre după modelul lui O. Goga

Păstrând prin convenţie deschiderea către o problematică socială, discursul poetic este orientat spre nişte situaţii de alternativă, autorul dezvăluie drama existenţială a basarabenilor marcată de teroarea istoriei

Dor, mi-e dor, mi-e dor de-o ţară,
Care-a fost şi care nu-i
Neagră pâinea şi amară
Dincoace de dor de ţară,
E pâinea străinului
(***Fraţi***)

Mesajul comunicat are o semnificaţie deosebită. Nostalgia sacrului aprofundează o stare de criză şi dramatică contemplare lăuntrică, pe care autorul o depăşeşte prin deschiderea către anumite sensuri majore, prin nevoia de descătuşare şi revenirea la spaţiul etnic al valorilor, acolo unde

Frunză de laur bătută în aur
De-un meşter necunoscut.
Vine din vreme şi suie-n poeme,
Lângă baladă şi rost.
(***Limba maternă***)

Este, de fapt, o confesiune de dragoste unde dorul de meleag se încadrează în ideea de, spaţiu matrice", ori, spaţiu mioritic" axat pe filonul creativităţii populare. D. Matcovschi transmite emoţiile afective ale dorului într-o tonalitate poetică vibrantă alimentată de intuiţia populară, dar şi de propria sensibilitate scriitoricească.

De menţionat, la D. Matcovschi, dorul este despovărat de finalitate, poetul îşi revendică stările sufleteşti în concordanţă cu ambiguitatea existenţială şi caracterul arhetipal al semnificaţiilor exprimate, după sugestia criticii literare, dorul devine axa creativităţii şi perspectiva epistemologică în toate domeniile tratate" [5, p. 49]. Odată ce D. Matcovschi îşi orientează dorurile în diverse aspecte de viaţă, în primul rând, vedem o orientare spre evaziunea cosmică a universului unde se declanşează un spectacol poetic vizionar. Revelaţia luminii devine un corelativ al dorului şi se manifestă prin corespondenţe de elemente şi entităţi simbolice, căpătând diferite nuanţe stilistice:

Lumină divină dorul, lumină vie,
Icoană a sufletului bun la toate,
Moştenită din tată în fiu,
Trecută prin secole de singurătate..
(***Dor)***

Soarele cel Mare, o metaforă definitorie pentru scrisul lui. D. Matcovschi, are o valoare intertextuală şi corespunde unor dimensiuni sufleteşti de alură mitică, dorul sugerează aici permanenţă în schimbare, în, marea trecere", scurgere dureroasă de timp fără scurgere.

Numai Soarele-a rămas
Ban de aur până azi,
Sfântă lacrimă pe-obraz.
Numai Soarele cel Mare,
Care apune şi răsare
Astfel pentru fiecare.
(***Numai Soarele***)

Imaginea, „soarelui-lacrimă" pe obraz declanşează o stare de dor, de iluminare totală, ca în „ziua dintâi". Blagianul, „Să fie lumină" substituit prin formele alegorice ale mitului se îngemănează într-un fel oarecare cu seninătatea lăuntrică pe care o emană versul lui D. Matcovschi în percepţia uricopoietică a lumii.

Totul s-a luminat,
Totul s-a deşteptat...
(***Numai soarele***)

D. Matcovschi depăşeşte asimilarea surselor de inspiraţie tradiţională, schimbând înţelesurile iniţiale şi înlocuind nuanţele imaginilor artistice. Invocarea luminii este o deplasare de accent spre nucleul interior al dorului spre o fenomenologie a spiritului cu o vastă sferă de cuprindere a identităţi existenţiale. Fiind alimentat de nostalgia trecerii, dorul lui D. Matcovschi este trăit, până la „jale". În acest sens, versurile sale îşi condensează semnificaţiile simbolice în formula intelectualizată a, „dorului-gând" şi, „dor-căutare", ca să-şi găsească expresie în nişte confesiuni lirice vibrante marcate de dezinvoltura romantică a, „dorului-vis" ori, „dor-cântec", „dor-patimă sufletească", aşa cum vom sesiza în unele versuri.

D. Matcovschi orientează cititorul spre contemplarea unor rosturi filosofice multiple, autorul revendică nişte dimensiuni ale cunoaşterii umane prin intermediul unor reprezentări simbolice de viziune. Încântarea în faţa lumii se conjugă cu o reverie sufletească, fapt ce-l determină pe autor să se reintegreze într-o atmosferă sacră şi, prin succesiunea detaliilor simbolice, să participe la un act solemn de iniţiere. Poetul atinge un bilanţ al sensibilităţii artistice unde în plan simbolico metaforic are loc o alternare a secvenţelor de viaţă, o identificare sincretică de viziuni. Prin întreaga sa creaţie, D. Matcovschi aprofundează ideea de dor într-un grandios spectacol cosmic, îi atribuie nişte semnificaţii complexe, de maximă generalitate.

Note:

1. M. Dolgan, *Dumitru Matcovschi – un poet pătimaş al dorului*. În: *Dumitru Matcovschi – poet şi om al cetăţii*. Chişinău, Ştiinţa, 2008.
2. M. Bucur, *Lucian Blaga. Dor de eternitate*. Cluj, Albatros, 1971.
3. I. Coteanu. *O dominantă a liricii populare: dorul*. În: *Stilistica funcţională a limbii române*. Bucureşti, E.D.P., 1973.
4. L. Blaga. *Trilogia culturii*. Bucureşti, E.P.L., 1969.
5. T. Roşca. *Dumitru Matcovschi, confruntarea cu timpul şi reperele structurale ale poeziei*. În: *Dumitru Matcovschi – poet şi om al cetăţii*. Chişinău, Ştiinţa, 2009.

CRISTINA STROICI,
Direcţia cultură, tineret, sport şi turism

Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului la Biblioteca Publică

Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului – prima din Anul Nou Bisericesc, este una dintre cele mai importante şi din anul politic, şi cea mai semnificativă din sezonul de toamnă. De asemenea, această sfântă sărbătoare marchează hotarul astronomic dintre vară şi toamnă. În tradiţia populară, evenimentul anunţă începutul unor activităţi specifice, precum culegerea unor plante şi fructe tămăduitoare, bătutul nucilor, culesul viilor, semănatul grâului, orzului şi secarei de toamnă. Bătrânii spun că în această zi, rândunelele pleacă înspre ţările calde, insectele încep să se ascundă în pământ iar frigul îşi face simţită prezenţa. Ca la orice mare sărbătoare creştină, în această zi nu se fac treburi gospodăreşti, nu se spală rufe, nu se face curăţenie în casă, ca să nu atragă răul. Toată lumea se odihneşte

și se veselește, iar unii sărbătoresc hramul localității.

Pe data de 21 septembrie 2015, Biblioteca Publică din s. Olănești, r-l Ștefan Vodă a desfășurat o șezătoare spiritual-educativă dedicată sfintei sărbători Nașterea Maicii Domnului. La eveniment au participat: corul bisericesc din localitate, elevi de la liceu, reprezentanți ai administrației publice locale, meșteri populari din comunitate. Bibliotecara, dna Iurii Liubovi, mărturisește că pentru buna organizare a primit și binecuvântarea preotului din localitate. Pe parcursul evenimentului a domnit o atmosferă plăcută de pace și liniște spirituală. Corul bisericesc a avut un colaj de cântece creștine intercalate cu poezii, rugăciuni, recitate de către elevi (Darii Valerii, Mihailova Tatiana, Prisevca Galina, Alina Serbin, Carolina Bîcicov, Ciciorbă Maria, Slobozianu Cristina, Rusu Laura), istorii despre Maica Domnului, despre cum a trăit ea pe pământ, despre spița neamului ei împărătesc și despre părinții ei care au așteptat-o ani de-a rândul rugându-L pe Bunul Dumnezeu să i le-o dea, relatate de către femeile în etate de la biserică și bibliotecare. Participanții au avut posibilitatea să afle lucruri noi despre Maica Domnului.

Orice mesaj spus, recitat sau cântat era în esență educativ și purta îndemnul să fim și noi buni și curați la inimă, smeriți, credincioși, așa cum a fost Maica Domnului, pentru că aceste sunt calități de omenie extrem de valoroase care sunt din plin răsplătite de către Cel de Sus. De asemenea evenimentul a fost înfrumusețat de numeroase expoziții: de icoane brodate cu biser – ale meșteriței Sofia Burdiugova, costume și accesorii etnografice vechi, covoare tradiționale, lucrări manuale, echibane de flori, prosoape, fețe de masă cu margini croșetate manual. La sfârșit de activitate s-au oferit daruri (set cărți) din partea bibliotecii pentru toate doamnele cu numele Maria, care ne-au onorat cu prezența, coșulețe confecționate manual de către beneficiarii talentați ai bibliotecii pentru corul bisericesc, dulciuri pentru copii, origami elaborate de copii pentru toți participanții. D-na Iurii Liubovi nu dispune de o bibliotecă dotată cu tehnologii moderne sau alte condiții și privilegii de care se bucură alte biblioteci, însă a organizat și desfășurat, depunând entuziasm, implicând voluntari, o activitate extraordinar de frumoasă, inedită, exemplară prin idee pentru mulți colegi din domeniu. De asemenea a demonstrat cât de fructuos și important este să lucrezi în colaborare cu Casa de cultură, biserica, liceul, APL, și comunitate.

Cu ocazia marelui praznic al Nașterii Maicii Domnului dorim tuturor celor ce poartă numele **Maria și derivate ale acestuia: Sănătate, pace și bucurii duhovnicești!**

LA MULȚI ȘI BINECUVÂNTAȚI ANI!

NATALIA POPRIȚAC, BPO „T. Isac", Criuleni

GRIGORE VIERU – poet al neamului

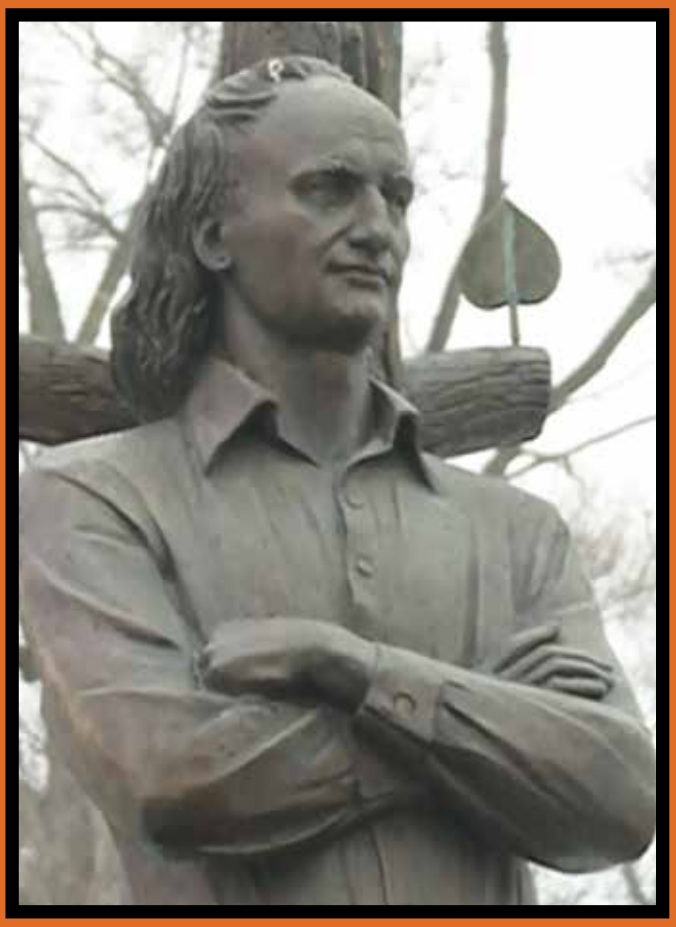

Anul 2015 numit Anul lui GrigoreVieru continuă cu activități culturale tot mai interesante și diverse în conținutul lor, desfășurate în instituțiile culturale din toată țara.

Biblioteca Publică Orășenească „T. Isac", Criuleni a desfășurat medalionul literar - muzical în memoria lui Gr. Vieru cu genericul: „Grigore Vieru – poet al neamului", însoțit de expoziția de carte „Sunt pur și simplu poezie".

La începutul medalionului Sabina Macari, eleva cl. a V-a, mica noastră vedetă, ne-a interpretat cântecul „Răsai", versuri Gr. Vieru și muz. I. Aldea-Teodorovici.

Moderatoarele Cătălina Russ și Alina Matei, elevele cl. a VIII-a, LT „Boris Dânga" ne-au îndemnat să admirăm lirica poetului, căldura căreia ne-a pătruns în adâncul sufletului. Cu un recital de poezii în fața spectatorilor au venit Alina Matei - „Tu ești un geniu", Maria Șerbu - „Mamei", Cristian Driga - „Limpede ca lacrima".

Ne-au impresionat foarte mult micii declamatori de la școala primară din or. Criuleni: Adelina Bucățeli, cl. a IV „b" cu poeziile „Tata" „Casa părintească" „Nu am moarte cu tine nimic", Cristina Sclifos - „În limba ta" și cântecul „Seară, seară albastră", o deosebită prestație artistică a avut-o Mihai Procopenco, din cl. a III „b" cu poeziile „Cămășile", „Ce-ai dat Doamne".

La finele activității copiii au vizionat o serie de filme în memoria lui Gr. Vieru și au fost invitați să participe la activitățile bibliotecii noastre, să citească și să studieze operele scriitorilor români.

ACULINA POPA, Secția Cultură Rezina

Valorificăm repertoriul haiducesc

În canavaua manifestărilor culturale, desfășurate în raionul Rezina la sfârșit de august, s-a înscris armonios și Festivalul-concurs Național al Cântecului haiducesc „Trec anii haiduclui", ediția a II-a. Prin acest festival, organizatorii - Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Secția Cultură a Consiliului raional Rezina, sub egida Ministerului Culturii al Republicii Moldova, și-au propus valorificarea și popularizarea repertoriului cu tematică haiducească; susținerea activității formațiilor folclorice de bărbați; atragerea și implicarea publicului în procesul de revitalizare a folclorului.

În dimineața zilei de 30 august, teritoriul zonei de odihnă și agrement „La vatra haiducului" din satul Țahnăuți forfotea de lume. Veniseră meșteșugari, ca să-și amenajeze lucrările în expoziții, primari, care hotărâseră să-și încerece puterile în concursul gastronomic „Cina haiducească" și amenajau locul pentru prepararea bucatelor, spectatori... La scurt timp, au început a sosi și oaspeții – 9 formații folclorice de bărbați, selectate de către organizatori pentru participare în cadrul Festivalului. Este vorba de: „Haiducii" din Rezina, „Pădurenii" din satul Țahnăuți, raionul Rezina, „Speranța" (Sadaclia, Basarabeasca), „Stejarii" (Terebna, Edineț), „Amurgul" (Lalova, Rezina), „Geto-dacii" (Horești, Ialoveni), „Teiușii" (Lipnic, Ocnița), „Trandafirii" (Trifești, Rezina) și „Stejarii" (Țaul, Dondușeni).

Secole la rând neamul nostru a păstrat cu sfințenie și a promovat tradițiile și obiceiurile, arta populară, pentru că ele sunt podoaba sufletului omenesc. De aceea cel care este pasionat de cunoașterea profundă a propriului său neam, este legat prin fire tainice de rădăcinile sale. Lirica populară, ca și cea scrisă, dezvoltă variate game de teme și motive. În cântecul popular vom regăsi și sentimentul de dragoste, și descrierea locurilor pitorești, și aspecte ale vieții sociale. Din lirica socială face parte și cântecul cu tematică haiducească. Haiducii sunt persoanje care au adunat în jurul lor mult romantism, pe seama haiducilor folclorul a pus multe legende. Protagoniștii baladei haiducești nu sunt imaginari, precum deseori în cântecul eroic, ci haiduci autentici, atestați în documente, pe care poporul i-a glorificat pentru că prin acțiunile lor au alimentat setea de libertate a maselor. Haiducia a reprezentat una din principalele forme de rezistență împotriva oprimării sociale și a nedreptății. Cântecul epic haiducesc reprezintă o etapă nouă în evoluția eposului folcloric. Tematica reflectă sentimentele de revoltă ale țărănimii împotriva celor ce o exploatau. Mesajul îl constituie, de regulă, confruntarea haiducului cu potera, prinderea lui în urma trădării și întemnițarea sau uciderea acestuia. Spre deosebire de cântecul eroic, care consemnează victoria eroului asupra adversarului său, cântecul epic haiducesc implică, de obicei, un final tragic, corespunzător coordonatelor adevărului istoric.

Cu timpul, haiducii au rămas doar personaje ale cântecului haiducesc, iar baladele cu tematică haiducească sunt parte a tezaurului nostru folcloric. La Țahnăuți, într-un cadru natural de excepție, cei prezenți la Festival au avut ocazia să asculte și să savureze din frumusețea cântecului haiducesc, interpretat de fomațiile participante, venite din diferite zone folclorice ale Republicii Moldova.

Evoluarea pe scenă a formațiilor a fost anticipată de cuvântul de salut, rostit de către organizatori. Președintele raionului Rezina, dna Eleonora Graur, a spus: „Dragi oaspeți, stimați participanți, spectatori! Vă spunem bine ați venit în această zi frumoasă la manifestarea noastră. Este un Festival-concurs cum nu s-a mai organizat în altă parte, fiind o noutate atât pentru raionul nostru, cât și pentru Republica Moldova. Sunt convinsă că va cunoaște continuitate, căci avem colective bune, capabile să contribuie la păstrarea și perpetuarea valorilor noastre naționale, inclusiv cântecul cu tematică haiducească. Participanților le doresc succese, spectatorilor – dispoziție bună, tuturor o zi frumoasă!".

Dna Diana Dicusarî, directorul general al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial: „Acum doi ani, când am fost la prima ediție a Festivalului, i-am spus dnei Angela Racu că următoarea ediție o organizăm împreună, cu statut național, ceea ce și avem astăzi aici, la Țahnăuți. Îmi place cum v-ați pregătit, ceea ce vedem astăzi o să rămână în inima fiecărui copilaș care a venit aici. Sper ca data viitoare televiziunea națională să-și găsească timp pentru a imprima spectacolul și a-l pune pe post ulterior. Colectivele, ce vor evolua în cadrul festivalului, au fost selectate pe sprânceană, din nordul, sudul și centrul republicii".

Dna Angela Racu, șeful Secției Cultură Rezina: „Bună ziua lume bună, îndrăgostită de folclor și tradiție. Mulțumim tuturor celor care au răspuns invitației noastre și au venit la cea de-a doua ediție a Festivalului-concurs „Trec anii haiducului". La fel - meșterilor populari, care au expus aici minunatul rezultat al muncii lor, primarilor care s-au implicat în concursul primarilor, șefilor Secțiilor Cultură, ce au venit să-și susțină colectivele... Într-un ceas bun tuturor!"

Au urmat mai bine de două ore de spectacol prezentat de cele 9 formații participante, timp în care juriul a fost cu ochii pe ele, ca pe final să ne spună tuturor verdicutul. Iar jurizarea a fost asigurată de: dl Tudor Colac (președintele juriului, doctor în etnologie, Academia de Științe a Moldovei), Eleonora Graur (președintele raionului Rezina, președinte de onoare al juriului), Diana Dicusarî (directorul general al CNCPPCI), Claudia Șerșun (consultant principal, Ministerul Culturii), Svetlana Badrajan (doctor în studiul artelor, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastică), Angela Racu (șeful Secției Cultură Rezina).

Între timp, spectatorii au avut posibilitate să contemple expoziția meșteșugarilor sau să urmărească cum trudeau primarii, împreună cu mai mulți consăteni, la pregătirea cinei haiducești. Cele văzute i-au impresionat mult pe spectatori, or, la consumarea evenimentului, s-a apropiat dna Tatiana Batistî, directorul CTAS Rezina, care mi-a vorbit despre impresiile multor spectatori, solicitând ca să-i menționez numaidecât pe meșteșugarii noștri și să le mulțumesc (din numele spectatorilor) pentru frumusețea adusă la Festival. Să ne trăiți, dragii noștri, și să ne bucurați ochiul și sufletul cu noi lucrări!

Când mâncarea pentru cina haiducească a fost gata și masa pusă, un juriu special a mers pe la fiecare concursant, examinând bucatele, dar și gustând din ele.

Iar pe scenă a urcat dl Tudor Colac, care a făcut o caracterizare amplă a prestației formațiilor folclorice ce-și încheiaseră evoluarea, vorbind și despre fenomenul haiduciei în spațiul românesc.

„Este un festival unic ca tematică, participare, arie de acoperire geografică, a spus în debut dl Colac. Pe viitor poate ne gândim cum facem și extindem aria geografică a participanților, invităm și colegi din dreapta Prutului. Avem fundament ca să-l trasformăm în Festival Internațional, haiducia fiind comună pentru spațiul balcanic, cel al Arcului Carpatin...

Fenomenul haiduciei a apărut în spațiul românesc în sec. XV-XVI - domnitorii Țărilor Românești au instituit haiducia având un scop mult mai îngust – cel de menținere a ordinii și de luptă împotriva dușmanilor. Inițial haiducii erau ostași lefegii, ceva asemănător instituției dorobanților, a pandurilor.

Fenomenul haiduciei a luat amploare pe timpul jugului otoman, care a durat circa 400 de ani, având drept scop lupta pentru adevăr, dreptate, contra bogaților. Cu timpul, haiducii au trecut la jefuirea comercianților, negustorilor, în special evrei, astfel că stăpânirea s-a văzut nevoită să ia măsuri contra lor. În acea perioadă, într-un singur an au fost osândiți 14 mii de haiduci din spațiul moldovenesc istoric din perioada respectivă.

Istoria e istorie, folclorul e poezie, muzică... În creația noastră populară tematica haiduciei este reflectată destul de larg - în cântecul liric cu tematica haiducească, eposul haiducesc, dramaturgia haiducească...

Dacă ne referim la evoluarea scenică de azi – într-un fel, toți au respectat cerințele Regulamentului festivalului, având în repertoriu măcar câte un cântec haiducesc. Dar păcat că de la Festival au lipsit cântecele despre haiducii Radu, Tobultoc, Codreanu, Bujor... V-ați axat pe un repertoriu destul de restrâns - au fost cântece lirice, care se vroiau tangente cu folclorul haiducesc, în sens că s-a cântat dorul de părinți, de sat, de copii, de mândra iubită – dimensiuni omniprezente.

Mi-a plăcut felul de a cânta în grup al moldovenilor noștri, în special fac referire la colectivele din fruntea clasamentului de azi. Deci, e bine, dar avem loc de și mai bine", a menționat doctorul în etnologie Tudor Colac.

Apoi a venit și multașteptatul verdict al juriului. Potrivit acestuia, Premiul Mare a fost oferit Formației "Haiducii" din Rezina, urmată de „Geto-dacii" din satul Horești, raionul Ialoveni (premiul I), „Speranța" din Sadaclia, Basarabeasca și „Stejarii" din Țaul, Dondușeni (locul II), „Amurgul" din Lalova, Rezina și „Trandafirii" din Trifești, Rezina (locul III). „Stejarii" din Terebna, Edineț și „Teiușii" din Lipnic, Ocnița, s-au învrednicit de premii speciale, iar „Pădurenii" din Țahnăuți, Rezina – de mențiune.

În concursul primarilor, cea mai bună cină haiducească s-a dovedit a fi cea a primarului de Păpăuți, dl Oleg Stoler (locul I). Locul II i-a revenit dnei Mariana Corcevoi, primarul de Cinișeuți, iar locul III – dlui Mihail Olari, primarul de Țareuca. Colegii dumnealor, încadrați în competiție – dl Liviu Ciubotaru (Ghiduleni), dl Ion Țurcan (Cuizăuca), dl Mihail Gotornicean (Lalova), dl Ion Stog (Mincenii de Jos), dl Emanuil Scânteianu (Peciște), dna Maria Macrii (Saharna Nouă), dl Valeriu Palii (Solonceni) și dna Nadejda Cioban (Sârcova) s-au învrednicit de premii și diplome pentru participare.

Și meșterii populari, care prin expozițiile lor au înfrumusețat sărbătoarea, s-au bucurat de premii și diplome. Numele lor sunt: Liuba Șveț (Saharna Nouă), Mihai Cotelea (Rezina), Maria Celac (Rezina), Maia Burlaciuc (Ciorna), Tatiana Andronic (Țahnăuți), Vladimir Rudi (Mateuți), Andrei Balan (Mateuți), Angela Don (Lalova), Vasile Rusu (Țahnăuți) și Elena Taban (Țahnăuți).

La finele Festivalului Național al Cântecului haiducesc „Trec anii haiducului" spectatorii au avut parte de o surpiză de zile mari – un recital susținut de membrii binecunoscutei formații „Ștefan Vodă", condusă de Tudor Ungureanu.

DOINA ARGINT, ELENA SCUTELNIC,
școala de Arte „V. Hanganu” or. Cantemir

Testul în cadrul disciplinelor muzical - teoretice (Solfegiu)

O verigă improtantă în procesul de studiu este evaluarea, sau verificarea cunoștințelor și abilităților acumulate de către elev. Trecerea treptată de la formele tradiționale de evaluare spre testare se datorează conceptului de modernizare în sistemul de învățământ.

Testul docimologic este o probă complexă, formată dintr-un ansamblu de sarcini de lucru (itemi), care permit determinarea gradului de însușire a cunoștințelor de către elevi sau a nivelului de dezvoltare a unor capacități pe bază de măsurători și aprecieri riguroase. În urma unui test format corect, chiar și elevii își pot aprecia cunoștințele referitoare la materie, dar și se poate observa creșterea interesului lor pentru disciplină.

Propunem, în continuare, două teste pentru cl. a IV-a și cl. a VII-a potrivite pentru examenul de promovare și respectiv pentru cel de absolvire, elaborate de autoarele subsemnate.

Testele conțin itemi de tip obiectivi, semiobiectivi și subiectivi care permit un feed-back rapid, evaluarea unui număr mare de rezultate ale învățării, asigură obiectivitate, cuprind tot materialul teoretic predat și corespund condițiilor programului de predare-învățare a școlilor de muzică/arte (învățământ artistic complementar) prevăzut de Ministerul Culturii al Republicii Moldova.

Pentru profesorii interesați aducem la cunoștință că autoarele au elaborat teste de evaluare sumativă pentru toate clasele (a I-a – a VII-a), curriculum școlar pentru clasele a I-a – VII-a la disciplina teoria muzicii și solfegiu și o culegere de sarcini pentru micii muzicieni „Cutiuța muzicală”. Toate aceste lucrări metodice au fost studiate, apreciate și recenziate de catedra Muzicologie și Compoziție a AMTAP, dar și de Cabinetul Metodic al Ministerului Culturii al R.M.

În urma implementării testelor, rezultatul a demonstrat eficacitatea acestei forme de evaluare. Elaborarea testelor în conformitate cu succesiunea studierii temelor, ajută la depistatrea erorilor și neclarităților din procesul instructiv, la timp, permit să facem unele corectări în lucrul de mai apoi, să evaluăm fiecare elev în parte și să transformăm lecția într-o activitate interesantă și captivantă...

Test de evaluare al elevului(ei) cl. a VII-a

Numele, prenumele_____

1. Găsește și încercuiește greșelile comise la scrierea sunetelor cromatice în exemplul muzical de mai jos:

2. Construiește modurile diatonice ale muzicii populare de la sunetele date:

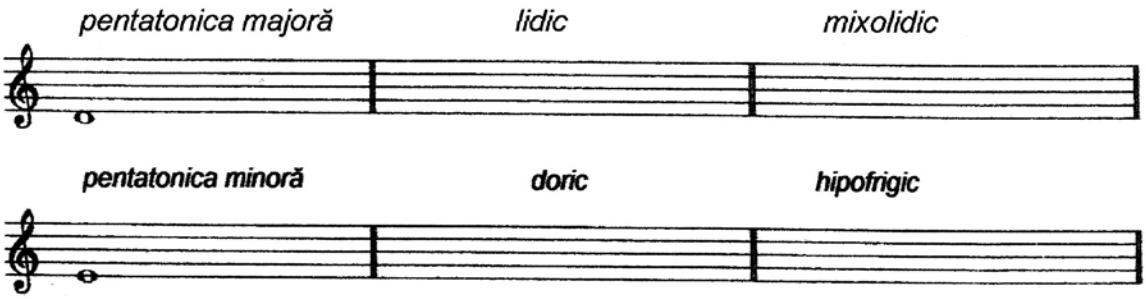

3. Apreciază și subsemnează intervalele propuse:

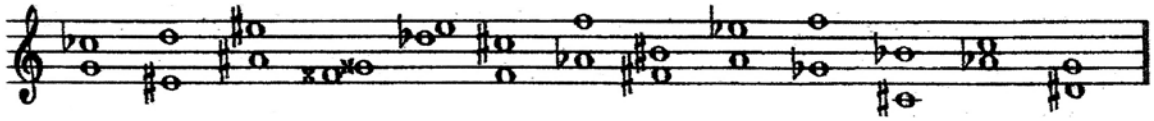

4. Construiește succesiunea armonică în tonalitatea *As-dur:*

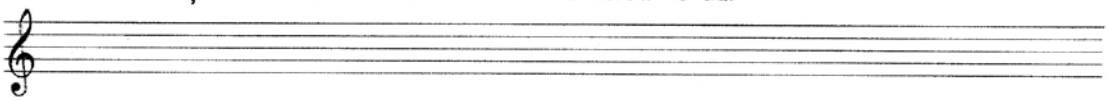

T^{5}_{3} S^{6}_{4} S^{6}_{4a} VII$_{7}$ D^{6}_{5} T^{5}_{3} S_{6} S_{6a} II-$^{4}_{3}$ VII$_{2}$ D_{7} T

5. Transpune fragmentul muzical în tonalitățile indicate.

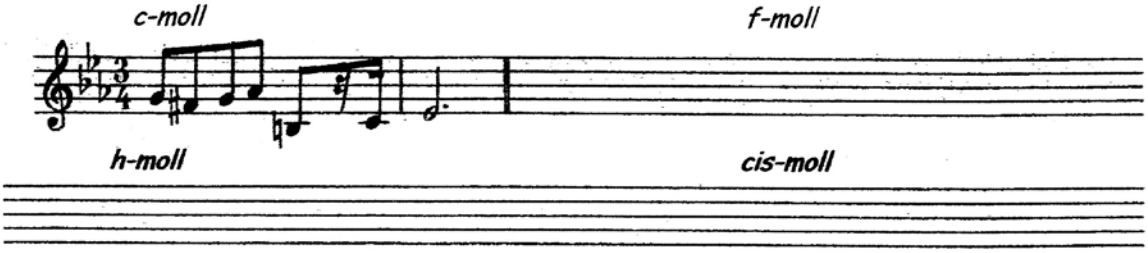

6. Indică toate tonalitățile în care pot fi găsite intervalele date:

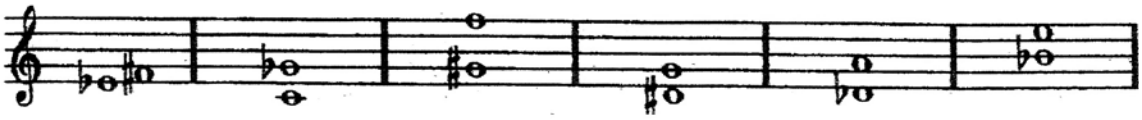

7. Construiește turația aarmonică în tonalitățile indicate:

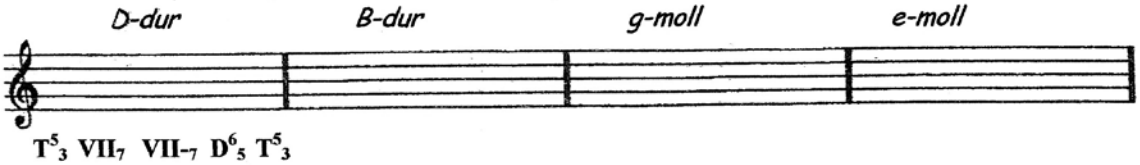

T^{5}_{3} VII$_{7}$ VII$_{7}$ D^{6}_{5} T^{5}_{3}

8. Completează melodia scriind inelele secvențelor în tonalitățile înrudite:

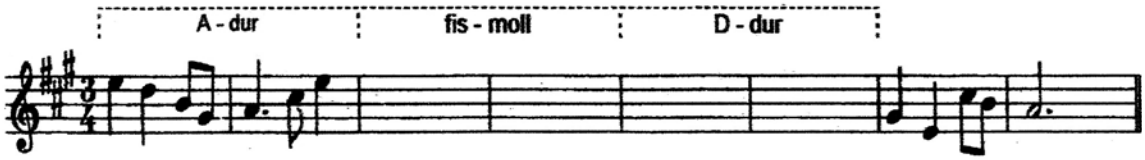

9. Scrie care tonalități sunt înrudite pentru cele propuse în tabel:

B-dur						
fis-moll						

10. Indică tonalitățile căror le aparțin următoarele acorduri:

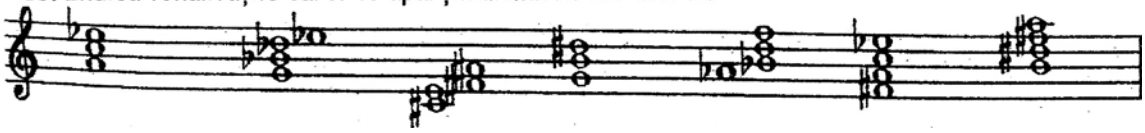

Nota:_____

Analiza auditivă

1.	2.	3.	4.	5.
6.	7.	8.	9.	10.

Nota:_____

Test anual pentru cl. a IV-a

Numele, prenumele_____

1. Construiește intervalele:

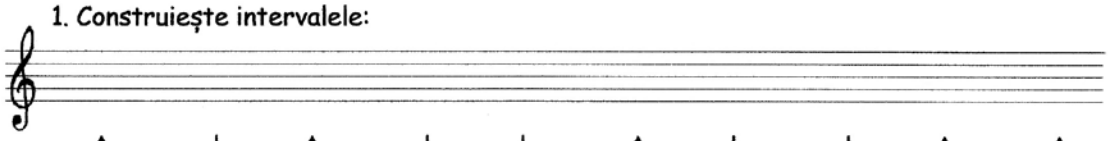

2. Unește prin săgeți fiecare acord cu structura lui corespunzătoare:

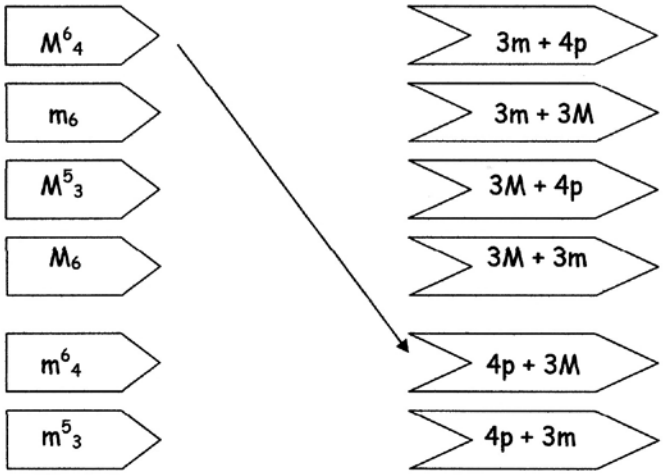

3. Apreciază și subsemnează acordurile de mai jos:

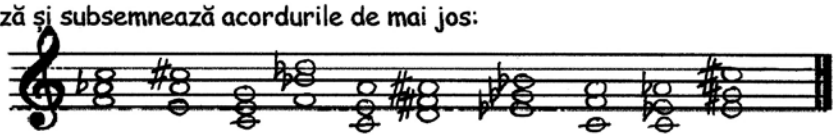

4. Scrie în tabel tonalitățile majore și minore avînd în vedere numărul de semne ce le aparține (privește modelul).

4♭	3♭	2♭	1♭	0	1#	2#	3#	4#
				Do major La minor				

5. Construiește gama *Si-bemol major* și pune semnele la cheie, apoi urmează instrucțiunile:

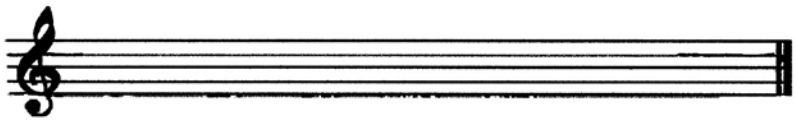

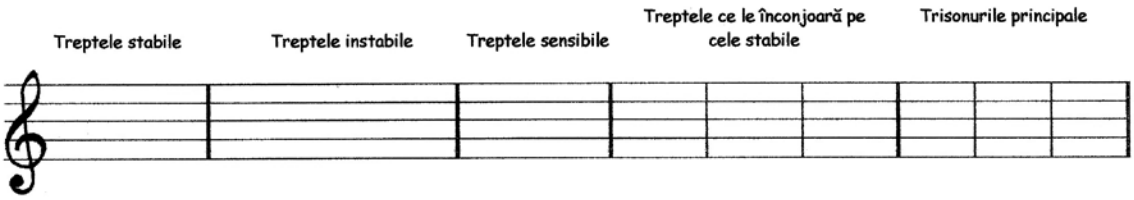

6. Construiește tritonurile (4+ și 5-) cu rezolvare în tonalitățile *Re major* și *Mi minor*

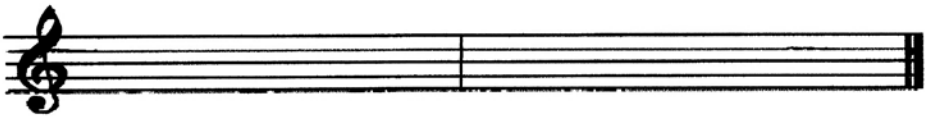

7. Repetarea multiplă a unei figuri ritmice ori melodice se numește.....

8. Plasează barele de tact în următorele exemple muzicale:

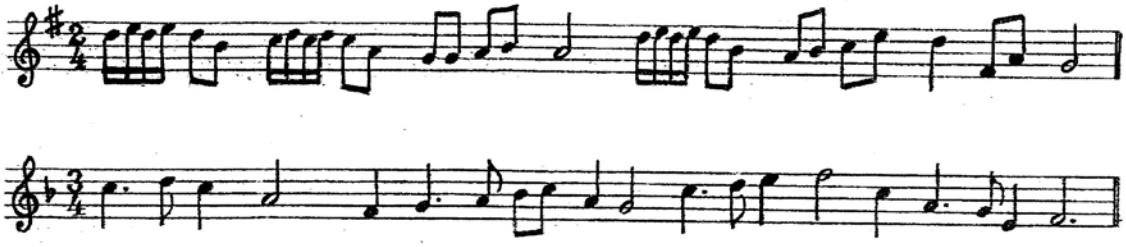

9. Construiește patru tipuri de trison de la sunetul „DO" și subsemnează:

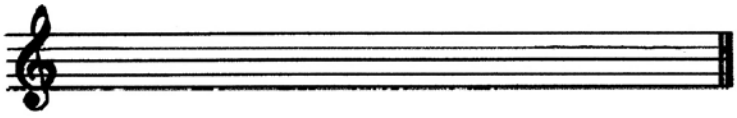

10. Transpune melodia în tonalitatea *La minor.*

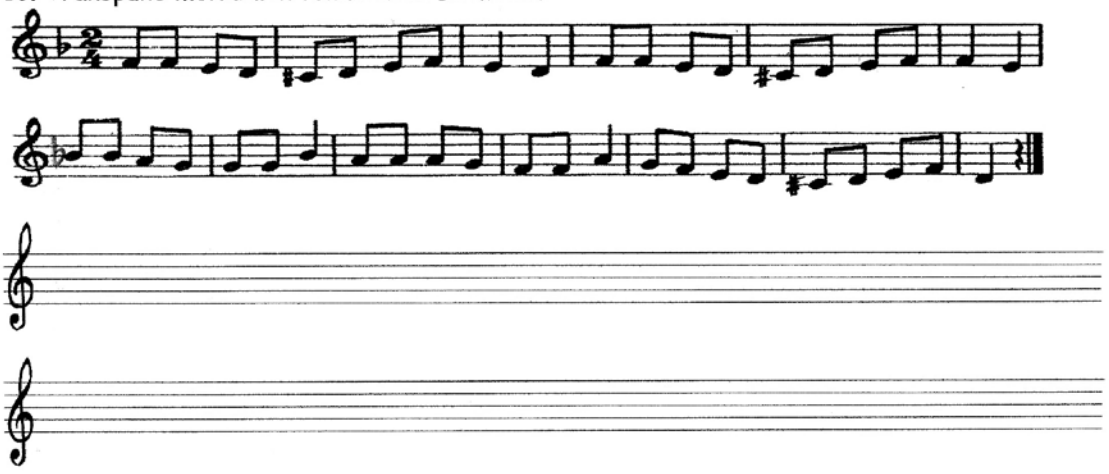

Nota:_____

LIUBA POPOVICI, BP „Mihai Eminescu”, or. Rezina

În slujba sufletelor omenești

Cine suntem?
Cine ne-au fost strămoșii?
Răspunsul la aceste întrebări ne oferă istoria...

Memoria e cea mai de preț avere, pe care ne-au lăsat-o moștenire părinții și buneii noștri. Ea persistă în cărți, obiecte de artă, trăiește și în orașele și satele plaiului... I. Druță spune: „Pământul, istoria și limba sunt, în esență cei trei piloni pe care se ține neamul”. Pământul ni l-a dat soarele, istoria e rodul trecerii noastre prin lume, iar limba, zice-se, e darul celui de sus, căci la început a fost Cuvântul... Deci să nu uităm trecutul. Să nu uităm că până la noi pe aceste locuri au trăit oameni vrednici. Și în toate cele frumoase câte le-au făptuit și la noi s-au gândit...

Se știe că un popor nu moare
Când veacuri a luptat necontenit-
Și-a scris în cartea celor viitoare
Că va să vină ceasul prețărit.
Când mândru străluci-va- între popoare
Ca soarele aici, la răsărit.

Noi, bibliotecarii, aflându-ne mereu în slujba sufletelor omenești și având menirea socială de a fi utili tuturor utilizatorilor, cu ocazia sărbătorilor naționale - Ziua Independenței și Ziua Limbii Române ne-am propus să le oferim o atmosferă de sărbătoare celor, care nu au posibilitate să ne viziteze biblioteca. Este vorba despre bătrânii singuratici de la azilul din oraș – „Casa bunicilor”. Cuvinte alese despre Patrie, Țară, Neam au rostit prezentatoarele Covali Roxana, Lupan Tatiana, elevii claselor a IX-a și a VI-a, LT „Alexandru cel Bun”: Tomșa Daniela, Perlog Victoria, Cristescu Cristina, Guranda Victoria, Neagu Adriana, Cușnir Snejana, Cușnir Cristina, Josan Marcela, Bulgaru Cristina, Șoitu Daniela, Ceban Marin care cu dragoste și recunoștință pentru strămoșii noștri, pentru cei care ne-au păstrat neamul, graiul au oferit un repertoriu muzical, dar și un frumos recital de poezie îndrumați de bibliotecara Lidia Artin, conducătorul muzical Ion Scutelnic și autoarea articolului. Emoții profunde, cu lacrimi în ochi de fericire au trăit spectatorii urmărind evoluările cititorilor noștri, care sunt vizitatori permanenți ai azilului. La finele activității dna Alina Burjacovschii, directorul-interimar al azilului a remarcat că asemenea vizite sunt binevenite și, numaidecât speră la noi întâlniri. Dumneaei a mai ținut să mulțumească că „nu ne-ați uitat, și că ați descărunțit un pic frunțile acestor bunici”.

Vor trece ani, vor trece veri și toamne, dar în memoria acestui popor, în istoria lui seculară și zbuciumată vor rămâne înscrise ca o pagină de letopiseț zilele de la sfârșitul lui august. Să fim uniți în suflet și în cuget, să păstrăm și șă iubim istoria și graiul - comori nestemate, ce ne sunt date în ziua venirii noastre pe pământ.

SOFIA RĂILEANU, bibliotecară, s. Borogani, r. Leova

„Interferențe culturale românești – Cartea în biblioteci”

Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni a derulat în perioada 7 – 11 septembrie 2015, proiectul „Interferențe culturale românești - Cartea în biblioteci” dedicat bibliotecarilor din Republica Moldova.

Acest proiect se află la cea de-a doua ediție și este realizat în parteneriat cu Ministerul Culturii din Republica Moldova. Protocolul de colaborare a fost inițiat anul trecut cu ocazia vizitei de lucru efectuată la Chișinău de către directorul general adjunct al Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni, Nicolae Brânzea și semnat la București cu prilejul vizitei la sediul IEH a viceministrului culturii din Republica Moldova, Igor Șarov

În cadrul acestui proiect un grup de bibliotecari din diferite raioane ale Republicii Moldova, am efectuat o vizită de informare și documentare la București. Pe parcursul acestei perioade am efectuat vizite la diverse instituții culturale, discuții cu reprezentanții programului Biblionet din România, (similar cu Novateca), schimb de experiență în identificarea resurselor de finanțare a proiectelor culturale, gestionarea și managementul proiectelor culturale. Ne-am întâlnit cu colegii de la Biblioteca Academiei, Biblioteca Metropolitană, Biblioteca pentru copii „Ion Creangă”, Biblioteca Națională și am vizitat Muzeul Satului „Dimitrie Gusti”, pe cel al Colecțiilor, Patriarhia Română, Muzeul Țăranului Român și Muzeul de Istorie. Vizitând bibliotecile mari din România, am făcut cunoștință cu fondul de carte existent în ele, cataloagele și formele lor, criteriile de aranjare a fondului atât în sălile de lectură cât și în depozite, am făcut cunoștință cu fondul de cărte rară și manuscrise pe care îl dețin. Am fost surprinși de amabilitatea și bunăvoința cu care am fost tratați atât

a ghizilor Alina și Lucian cât și a tuturor cu care am făcut cunoștință în această vizită.

Bibliotecarii din Republica Moldova au participat la sediul Institutul „Eudoxiu Hurmuzachi" pentru românii de pretutindeni la un curs despre managementul bibliotecilor, predat de profesorul universitar Nicolae Ilinca. A fost un curs foarte benefic tuturor prezenți.

Bibliotecarii au primit diplome de participare și câte un set de carte românească din partea dnei Zvetlana Preoteasa, director general al Institutului „Eudoxie Hurmuzachi" și a dlui Nicolae Brânzea, director general adjunct al Institutului „Eudoxie Hurmuzachi"

E un proiect binevenit. Am rămas impresionată de cultura românească, în mod special de Bibliotecile pentru Știință, datorită fondului bogat, personalului bine instruit, edificiilor de epocă pe care le dețin, amabilitatea și nivelul de deservire a utilizatorilor.

Obiectivul general al proiectului a fost acela de a crește numărul de bibliotecari în Republica Moldova și gradul de informare cu privire la noile metode și tehnologii folosite în biblioteci care, implicit, va duce la creșterea numărului de cititori.

Prin aceste acțiuni, se dorește promovarea identității culturale și etnice, creșterea numărului de cetățeni etnici români care au acces la fondul de carte existent în bibliotecile din Republica Moldova, dezvoltarea de proiecte culturale în parteneriat, care să îi determine pe cetățenii de etnie română să studieze în limba maternă, conectarea la realitățile din domeniul cultural, în mod special, cele referitoare la noutățile din domeniul biblioteco-economiei.

Se dorește continuitatea proiectului prin permanentizarea acestuia și dobândirea unui caracter internațional prin participarea unui număr mai mare de bibliotecari și din alte comunități românești istorice din Bulgaria, Serbia, Ungaria, Macedonia.

De asemenea, se intenționează crearea unui website al proiectului, găsirea și atragerea unor noi surse de finanțare a sesiunilor de training dedicate pregătirii lucrătorilor în domeniu , susținerea rețelei de biblioteci, cu preponderență cele cu fond de carte în limba română și dezvoltarea bibliotecilor ca sursă vitală pentru comunitatea respectivă, în special pentru comunitățile istorice românești.

ANDREI UNGUREANU, Om emerit

„Porumbița" și „Enigma" în toamnă jubiliară

Sigur de faptul că dansul este un poem în care fiecare mișcare este un cuvânt. Andrei Ungureanu născut în 1948, comuna Dănceni,Ialoveni pune bazele ansamblului de dans popular „Porumbița", încă din 1990. Străduința depusă și responsabilitatea i-au fost răsplătite prin conferirea titlurilor onorifice Om Emerit al Republicii Moldova, precum și Maiestru în Artă.

Succesele pe care le obține sunt o oglindă prin prisma căreia își privește viața. Activitatea desfășurată pe parcursul anilor, îl fac cu adevărat un om împlinit și dornic de noi realizări.

Membrii ansamblului sunt promotorii limbajului ascuns al sufletului, alături de cei care-i ghidează spre o ținută corectă și un pas măsurat - Andrei Ungureanu. Datorită activității sale frumoase „Porumbița" s-a învrednicit de titlul model, meritându-l pe deplin.

Arealul participativ al acestui colectiv este divers, extinzânduse dincolo de hotarele țării noastre. De pe urma fiecărui festival „Porumbița" implementează tot ce e mai bun, reușind astfel să posede o experiență și un repertoriu demn de invidiat.

Ei continuă să dezvolte tradițiile dansul popular din zonele folclorice ale republicii cât și din întreg spațiul românesc.

Cu dragostea de folclor în suflet, membrii ansamblului „Porumbița" au scos în lumina publicului spectacole coreografice ce includ tempoul măsurat al horei, pasul săltăreț al sârbei și ostropățului, mișcările iuți de hang și bătută, precum și alte jocuri din bătrâni. Dansând de fiecare dată cu foc „Porumbița" a reușit să intre în posesia mai multor diplome și trofee, în cadrul diverselor evenimente artistice naționale și internaționale, printre care se numără: festivalurile internaționale de folclor din Tulcea, România (orașele Târgu Mureș, Vaslui, Hârlău, Focșani, Arad, Bîrlad, Balan), Bielorusia, și Lituania ș.a. „Porumbița" rămâne și în continuare o perlă a orașului Ialoveni și nu numai.

Un mister adevărat pentru Moldova, România, Ungaria, Bielarusia și Polonia este formația de dans sportiv „Enigma". Fondată în anul 1995 în orașul Ialoven, „Enigma" promovează un vast program artistic, întrunește copii de diferite vârste, care duc faima dansului european și latino – american departe de baștină. Astfel devine laureată a festivalurilor internaționale de dans al copiilor „Prietenia" din Vaslui, „Cupa Baraoltului" din Baraolt, jud. Covasna, „Împreună în Europa" din Salonta jud. Bihor, „Dunărea Albastră" din Oltenița, jud. Călărași, „Fantezii de Tomnă" și „Pe aripile dansului" din Bârlad, „La poalele Hasnașului, or Bălan, jud. Harghita, „Flori în orașul Florilor" Timișoara, „Ghiocelul de argint" or. Arad - România, Bielarusi, Ungaria, Polonia. Evoluează cu succes la Palatul Național în spectacolele muzical–coreografice cu interpreții Adrian Ursu, Vlad Negruzzi, Rodica Gordilă, Anatol Chiaburu, fanfara Departamentului instituții penitenciare al Republicii Moldova, formația „Edict "

Ansamblul „Enigma" pe bună dreptate este o perlă coregraqfică pentru locuitorii orașului Ialoveni și nu numai.

Dr. hab. **VICTOR GHILAŞ**

Vladimir Axionov – omul deplin al muzicologiei din Republica Moldova

(65 de ani de la naștere)

În simfonia vocilor basarabene, care au reuşit să traducă în cuvinte sensurile muzicii, partiţia lui Vladimir Axionov este una specială. Vom susţine această afirmaţie prin câteva observaţii rezultate din cei peste 20 de ani de cunoaştere a regretatului om de cultură.

Cariera fiecărui om de ştiinţă este determinată, în primul rând, de calităţile sale intelectuale, de factura sa psihică, de pregătirea sa profesională, de mediul educogen (şi nu în ultim rând îl avem în vedere pe cel familial), precum şi de condiţiile sale de viaţă şi de activitate. În aceste privinţe, lui Vladimir Axionov i-au fost hărăzite însuşiri deosebite şi posibilităţi optime. Dotat cu o minte lucidă, cu un spirit de observaţie notabil, cu un mare talent muzical, cu capacitatea de a munci perseverent, de a pătrunde în esenţa fenomenelor şi de a alcătui analize, deducţii, sinteze şi generalizări, înzestrat cu o fire ageră şi, de ce să nu spunem, cu un caracter deloc confortabil – caracteristic marii majorităţi a oamenilor de creaţie, el a beneficiat, pe deasupra, de şansa excepţională ca primii săi paşi pe tărâmul Euterpei să fie îndrumaţi de profesóri excepţionali, despre care vom vorbi în continuare. Aceşti factori au constituit chezăşia pentru rezultate remarcabile în activitatea sa ştiinţifică şi didactică, în alţi termeni, de valorificare ştiinţifico-didactică a muzicii academice.

Vladimir Axionov provine dintr-o distinsă dinastie de muzicieni de cel puţin trei generaţii. Bunelul său pe linie maternă – Alexandru Iacovlev, născut la Moscova, a avut o pregătire muzicală complexă, făcând studii muzicale la şcoala sinodală din Moscova cu pedagogi renumiţi, precum Alexandr Arhanghelki, Stepan Smolenski, Vasili Orlov. În anul 1914 se stabileşte în Basarabia, activând în calitate de dirijor de cor şi profesor la Seminarul teologic din Chişinău, mai apoi la Ismail şi Orhei. În perioada interbelică a susţinut cursuri de teoria muzicii şi solfegiu la Colegiul de muzică, la Conservatorul „Unirea”, la Conservatorul de Stat din Chişinău. Mama lui Vladimir Axionov – Lidia Axionov (născută Iacovlev), muzicolog, doctor în studiul artelor, absolventă a Academiei de Muzică şi Artă Dramatică „George Enescu” din Iaşi (1939), pedagog la Şcoala medie de muzică din Chişinău, şef de studii, decan, prorector şi profesor la Consevatorul de Stat din Chişinău pe parcursul a circa patru decenii şi jumătate, autoare a câtorva monografii şi a multor studii de specialitate. Veaceslav Axionov – tatăl său – a fost şi el ataşat de artă, fiind regizor de teatru dramatic, cu un palmares de peste 50 de spectacole montate în teatrele din republică. În aşa fel, tradiţiile şi aptitudinile artistice au fost transmise şi însuşite de către Vladimir Axionov fie genetic, fie prin tradiţie, fie prin ambele filiere. Consoarta domniei sale, Svetlana Ţircunova, este, de asemenea, un cunoscut muzicolog, doctor în studiul artelor, profesor universitar. A absolvit Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice şi fiica omagiatului – Nadia (în prezent activează în cadrul Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Ştiinţe a Moldovei), iar nepotul, Vladimir şi el, este un tânăr şi promiţător violonist, care continuă tradiţia artistică a familiei, având deja prezenţă în spaţiul public din ţară şi de peste hotarele ei.

Născut la Chişinău acum şaizeci şi cinci de ani, Vladimir Axionov a făcut studii la şcoala specială de muzică „Eugen Coca” (actualmente Liceul „Ciprian Porumbescu”), la specialitatea pian, în clasa cunoscutei profesoare Tatiana Voiţehovschi, după absolvirea căreia urmează învăţătura la Conservatorul „Piotr Ceaikovski” din Moscova, la specialitatea *Muzicologie*. Continuând studiile la aceeaşi instituţie, îşi susţine teza de doctorat în 1977, intitulată *Simfonia vest-europeană din perioada interbelică în lumina tendinţelor stilistice ale timpului*, având-o ca îndrumător ştiinţific pe distinsa profesoară Nadejda Nikolaeva. Întors la Chişinău, îşi începe activitatea la Institutul de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu”, parcurgând ierarhia didactică de la lector universitar superior până la profesor universitar. În anul 1993 îşi susţine cu succes la Moscova teza de doctor habilitat cu tema *Simfonia în sistemul de genuri ale muzicii simfonice din Republica Moldova*. Acest concentrat Curriculum Vitae nu este unul complet, lucru care vom încerca să-l întregim în continuare.

Dorim totuşi să precizăm chiar de la bun început că demersul nostru nu ambiţionează să fie o schiţă sintetică de portret al profesorului universitar, doctorului habilitat Vladimir Axionov, ci doar punctarea câtorva repere privind contribuţiile sale pe terenul muzicii naţionale din Republica Moldova.

Personalitatea lui Vladimir Axionov s-a constituit din două entităţi, ales împletite şi susţinute reciproc: una didactică, a omului de catedră, pusă în folosul cunoaşterii, înţelegerii cât mai depline a fenomenului muzical-sonor şi care transmite studenţilor, masteranzilor cunoştinţe, şi alta de cercetare, care produce cunoştinţe, le îmbogăţeşte şi le aprofundează.

Prin prisma primei entităţi, Vladimir Axionov ar putea fi caracterizat drept un profesor riguros în aula de studii, prin cursurile elaborate şi susţinute în faţa studenţilor: *Istoria muzicii universale (secolul al XX-lea)*, *Teoria şi istoria stilurilor muzicale*, *Istoriografia muzicală*, fapt ce demonstrează în mod elocvent valorificarea cunoştinţelor sale în slujba pregătirii şi afirmării specialiştilor în domeniul artei muzicale. S-a impus imedi-

at prin temeinicia pregătirii profesionale, prin arta de a atrage simpatia studenţilor, facilitându-le comprehensiunea artei sunetelor. La prelegeri, deopotrivă cu textele alese, impresiona personalitatea pedagogului, limbajul academic, consistenţa argumentării (pigmentată cu ilustrarea muzicală la pian), conjugate într-un captivant periplu prin traseul evolutiv al muzicii universale, al teoriei stilurilor, concepţiilor şi scrierilor despre arta muzicală. Mulţi dintre audienţii săi au devenit ulterior muzicieni în deplinul înţeles al cuvântului: A. Arcea, A. Digore, A. Gaju, V. Galaicu, I. Gârneţ, E. Gherman, S. Jar, A. Lapicus, A. Lozanciuc, Iu. Mahovici, V. Mircos, O. Palymski, M. Nichiforov, L. Ştirbu, V. Tcacenco ş.a. Alţii s-au afirmat în plan ştiinţific, devenind sub îndrumarea sa doctori în ştiinţă – V. Andrieş, A. Cazacu, E. Nagacevschi, A. Pereteatco, R. Roman, P. Rotaru. Prin această activitate, Vladimir Axionov şi-a încrustat numele în galeria de onoare a dascălilor de vocaţie muzicologică.

Condiţia de pedagog a fost dublată de cea de cercetător. Această din urmă constantă, care îl recomandă ca pe un doct şi profund cercetător în cabinetul de lucru sau la masa de scris, este valorificată în numeroase studii privind istoricul şi perspectivele teoretice ale muzicii simfonice din stânga Prutului din ultimii 90 de ani, asimilând în mod exemplar disciplina concentrării pe obiectul de cercetare. Ca şi lucrările publicate, statutul de autoritate nu este altceva decât dovada faptului unui om de ştiinţă bine pregătit, documentat şi informat, la curent cu cele mai noi orientări ale cercetării muzicologice moderne. Stăpânirea sigură a realităţilor muzical-artistice, cu care rămâne într-un contact continuu prin numeroasele cercetări, s-au îmbinat în chip fericit cu cele mai noi orientări teoretice şi metodologice din muzicologia actuală. Numele său se găseşte pe frontispiciul a patru volume de autor, a patru volume ca şi coautor şi a peste 100 de studii de referinţă pentru ştiinţa muzicală din Republica Moldova.

Cercetarea creaţiei componistice instrumentale, în speţă a muzicii simfonice, constituie, fără îndoială, una din liniile de forţă ale creaţiei muzicologice ale lui Vladimir Axionov, cuprinzând studiile sale materializate în cele două teze de doctorat, la care se mai adaugă alte patru lucrări importante: *Simfonia* (în colaborare cu profesorii din Federaţia Rusă Mark Aranovscki şi Boris Iarustovski, 1980), *Simfonia din Moldova: evoluţia istorică şi varietăţile ei genuistice* (1987), *Genurile muzicii simfonice din Moldova* (anii ’30-’80 ai sec. al XX-lea, 1998), *Studii muzicologice* (2012). Din cele relatate, putem observa că imediat ce cucerea un spaţiu al cunoaşterii, făcea pasul următor spre identificarea şi cercetarea noilor teritorii ale ştiinţei. Cu toate că în literatura muzicologică de la noi au mai existat studii care au încercat să dea o privire de ansamblu asupra genului simfonic, s-a impus nevoia elaborării unor lucrări integre, de sinteză, de pe poziţii recente ale muzicologiei asupra creaţiei simfonice autohtone. Lucrările amintite mai sus reprezintă studii de înaltă probitate ştiinţifică şi, totodată, ne întăresc convingerea că autorul lor este cel mai prolific cercetător al muzicii simfonice din Republica Moldova. Bunăoară, autorul acestora propune în lucrările sale criteriile de periodizare istorică a muzicii simfonice din stânga Prutului, caracterizează de pe poziţii exegetice principalele etape ale evoluţiei simfoniei, tendinţele de dezvoltare a genului în ultimele decenii, locul creaţiei simfonice în peisajul creaţiei componistice din Republica Moldova etc. O latură esenţială a activităţii de cercetare a lui Vladimir Axionov o constituie problema stilului şi a genului muzical. Vasta erudiţie a autorului a permis pătrunderea, pe baza analizei comparate, în esenţa concepţiilor de stil muzical, argumentarea, în baza documentului muzical, a stilului operei sonore, care, trecute mai apoi prin propria raţiune, se transformă în păreri, idei, sinteze în domeniul de referinţă. Lucrările menţionate, dar nu numai acestea, fac parte din bibliografia esenţială a literaturii muzicologice de la noi.

Vladimir Axionov a abordat teme de importanţă majoră şi atunci când s-a ocupat de investigarea altor subiecte. Cu diferite prilejuri, el a dedicat o serie de studii, articole unor personalităţi notorii ale culturii muzicale naţionale precum Maria Bieşu, Vlad Burlea, Ghenadie Ciobanu, Eugen Doga, Mark Kopytman, Pavel Rivilis, Vasile Zagorschi, Teodor Zgureanu ş.a.

Profesorul universitar Vladimir Axionov a demonstrat şi calităţi manageriale, motiv pentru care a fost învestit cu diferite funcţii de conducere (şef de secţie şi director de institut la Academia de Ştiinţe a Moldovei; prorector pentru activitatea didactică al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice), de care s-a achitat în mod exemplar, fără a neglija vocaţia sa prioritară de profesor şi cercetător.

Făcând un scurt bilanţ, se poate afirma că prin performanţa profesională, profunzimea demersului ştiinţific, devotamentul faţă de acest domeniu al cunoaşterii pentru cultura şi spiritualitatea din stânga Prutului, Vladimir Axionov a dus la bun sfârşit un impunător proiect al vieţii, extins pe durata a circa patru decenii.

Desigur, am amintit numai câteva studii de amploare, dar profesorul şi cercetătorul Vladimir Axionov a răspândit cu generozitate numeroase articole, comunicări, conferinţe, referate de doctorat, de o remarcabilă densitate de idei. Participând la mai multe întruniri ştiinţifice internaţionale (Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, Kiev, Minsk, Moscova, Taşkent), semnând şi publicând numeroase studii în afara hotarelor ţării, Vladimir Axionov a prezentat cu demnitate muzica noastră academică, promovând-o în alte spaţii culturale (Bucureşti, Cluj-Napoca, Londra, Minsk, Moscova). În intervenţiile sale la întrunirile ştiinţifice din ţară şi de peste hotare a fost apreciat pentru ideile temerare, viziunea complexă a fenomenului muzical, pentru extinderea ariei de abordare şi coerenţa discursului ştiinţific. Şi încă ceva, profesorul Vladimir Axionov a evitat principial să scrie mai mult decât a studiat.

În cadrul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din Moldova, al cărei membru a fost până în ultimele clipe ale vieţii, şi-a dăruit mai mulţi ani priceperea în coordonarea şi conducerea secţiei Muzicologie, sintetizând cu abilitate şi profesionalism referate ale lucărilor prezentate. De asemenea, a activat în cadrul Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare, fiind preşedinte al Comisiei de experţi în domeniul artelor, preşedinte al Seminarului ştiinţific de profil la specialitatea *Arta muzicală*, referent oficial la cinci teze de doctorat.

Randamentul muncii didactice şi ştiinţifice a lui Vladimir Axionov au fost recunoscute şi apreciate la nivel naţional, activitatea sa fiind încununată de o serie de distincţii prestigioase prin conferirea titlului onorific „Om emerit” (1999), decorarea cu medalia „Meritul Civic” (2011), acordarea numeroaselor premii ale Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din Moldova la concursul lucrărilor muzicologice. A colaborat la redactarea studiului monografic colectiv *Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie şi modernitate*, volum distins cu „Premiul Academiei de Ştiinţe a Moldovei pentru lucrări ştiinţifice” în

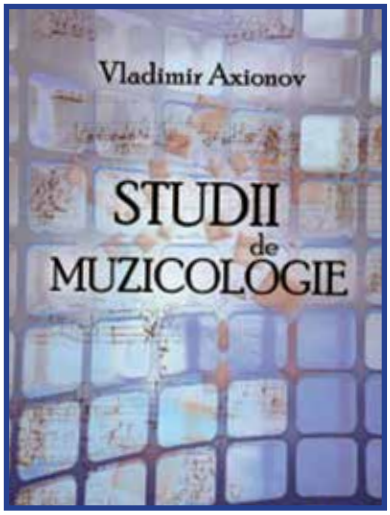

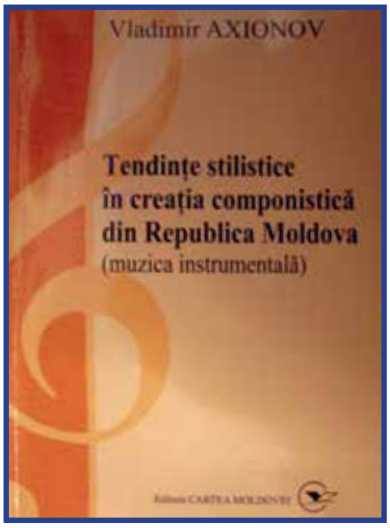

domeniul socio-umanistic pentru anul 2009 ş.a.

Ne bucură faptul că l-am cunoscut pe Vladimir Axionov şi l-am avut printre noi pe parcursul atâtor ani. Este firesc să-i cunoaştem mai bine realizările, fapt ce reprezintă un act de civilitate şi cea ce ar trebui să devină o normă a convieţuirii într-o societate bazată pe cunoaştere. Avem şi trebuie să valorificăm posibilitatea de a ne cunoaşte personalităţile culturii naţionale în ipostaza lor profesională şi umană. Considerăm că aceasta este o axiomă care, odată conştientizată, conferă sens şi valoare existenţei noastre.

Mesajele transmise de profesorul Vladimir Axionov consună în plan ideatic cu afirmaţiile lui Aristotel, expuse în lucrarea sa *Politica*: „credem că se pot trage din muzică mai multe feluri de foloase; ea poate servi în acelaşi timp să instruiească spiritul şi să purifice sufletul; (...) muzica se poate întrebuinţa ca recreare şi poate servi să destindă spiritul şi să-l odihnească în lucrările sale. Evident, va trebui să ne servim deopotrivă de toate armoniile, însă în scopuri deosebite pentru fiecare dintre ele. Pentru studiu, se vor alege cele mai etice; cele mai animate şi cele mai entuziaste vor fi alese pentru concerte, unde cineva poate auzi muzica fără ca sa facă el însuşi" [1, p.172]. Deci, să cultivăm spiritul şi intelectul prin MUZICĂ, aşa cum s-a afirmat în viaţă şi profesorul Vladimir Axionov, om de cultură pe deplin realizat.

Referinţe bibliografice:

1. Aristotel. *Politica*. Oradea: Editura Antet, 1996.

ION DORU

PERFORMANȚELE CANTEMIRENILOR LA FESTIVALUL DE LA MOINEȘTI

Cu succes au evoluat artiştii din Cantemir în cadrul Festivalului Internaţional de Muzică Populară şi Dans pentru Copii „Moineşteanca", desfăşurat recent, în municipiul Moineşti, România. Aplauze binemeritate a cules ansamblul etnofolcloric „Sălcioara" din comuna Ciobalaccia (conducător-Valeriu Ichim), orchestra de muzică populară „Doina Prutului" din Cantemir, în frunte cu Veaceslav Bârcă, colectivul de dansatori „Mocăncuţa" din satul Cociulia (conducător artistic-Filimon Dimcea), care s-a învrednicit de o Diplomă de gradul II, iar fraţii-instrumentişti Marcel şi Nicolae Boişteanu, la fel din Cociulia, au fost menţionaţi cu Diploma de gradul II pentru interpretarea melodiilor populare.

Festivalul care întruneşte colective etnofolclorice din întreg spatial românesc, este la cea de-a V-ea ediţie şi este organizat de Inspectoratul şcolar judeţean Bacău, Clubul elevilor Moineşti şi Asociaţia cultural-educativă „Mândra ie românească".

MARIANA COCIERU, cerc. șt. Institutul de Filologie, AȘM

NOTE ANIVERSARE PE PORTATIVUL RECUNOȘTINȚELOR...

Octombrie – atât de dulce și sonor..., e luna când râde și plânge ambrozia în cănățuie, e perioada lui Cronos de bilanț, e etalonul veșniciei născute la țară, e timpul când în satul Hădărăuți, raionul Ocnița, în familia lui Ion și Nadejda Belâi a prins viață un fiu al neamului și al culturii – Vitalie. O fi o încercare... și-a zis Providența, ia să vedem cum a mai curge apa râului la vale, că de întors cursul la deal... mai este timp... Și când stai vertical și mai și judeci drept... chiar îți vine să zici... nu a greșit cu nimic Norocul cela... că de – de ce ar fi trebuit să greșească... un mugure când se ivește dintr-o rădăcină sănătoasă... toarnă-i apă vie și să vezi mai apoi ce vlăstar demn și viguros crește...

Paginile copilăriei dlui Vitalie Belâi încep a fi scrise la 2 octombrie 1965 și cuprind amintiri legate de mai multe localități. Născut la Hădărăuți, a copilărit la Lipnic și Lincăuți. În cel din urmă punct geografic, care era și satul de baștină a mamei Nadejda, se vor stabili cu traiul cam prin anul 1967, atunci când avea doar 2 anișori. Mama Nadejda vine dintr-o familie de intelectuali, tatăl ei Vasile fiind profesor excelent de educație tehnologică și posedând iscusit tâmplăria. Poate de aici, ne mărturisește dl Vitalie într-un interviu, au și pornit toate, pasiunea lui pentru carte și dorința de a fi profesor. Contemplând în retrospectivă cele moștenite de la părinți, recunoaște cu demnitate, că e urmașul celor mai frumoase tradiții de cinstire a aproapelui, de păstrare a luminii căminului părintesc, a focului viu din vatră. Părinții erau cei care purtau în suflet povara bunătății omului de la țară. Cumpătați la vorbă și iuți la lucru, le-au educat copiilor gustul față de frumos și valoare, determinându-i să prețuiască în om – sufletul și în muncă – succesele. Descendent dintr-o familie de intelectuali (tatăl Ion – medic, mama Nadejda – profesoară), copilul Vitalie s-a aflat mereu în preajma cărților, fiind susținut și motivat să învețe. După absolvirea școlii de 8 ani din Lincăuți, își continuă studiile la școala medie generală din Lipnic (1980-1982), unde este aproape de buneii din partea tatălui: Nicolae și Zinaida. Aici la Lipnic va descoperi profesori cu vocație, va lega cele mai sincere prietenii, va învăța de la bunel să bată coasa, să cosească, să prețuiască oamenii, să guste din frumusețile *Mălăncii* cu ocazia sărbătorilor de iarnă. În anul 1982 este decis să-și încerce norocul la Institutul Moldovenesc de Stat al Artelor, chiar dacă părinții aveau altă opțiune. Reușește să intre la studii, dar peste un an de zile este chemat să-și facă serviciul militar. Peste doi ani revine și în 1988 finalizează studiile superioare. Cu mare satisfacție își amintește de spectacolul de licență pregătit împreună cu colegul său Nicolae Grebincea la Teatrul folcloric „Ion Creangă", întitulat *Vă invităm la șezătoare...*, spectacol care a devenit ulterior o carte de vizită pentru echipa teatrului, fiind prezentat permanent turiștilor interesați de tradițiile și obiceiurile noastre strămoșești. Într-un final, fiind convins de profesori (Andrei Lozovanu), se reântoarce la instituția absolvită în calitate de lector la catedra *Istoria și Teoria Culturii*. Momentul a fost unul crucial, trebuia să-și depășească emoțiile, deoarece venea ca dascăl în fața foștilor colegi. Peste un an se înscrie la doctorat, catedra *Teoria Culturii, Etică și Estetică* a Institutului de Stat de Cultură din Moscova. În 1992, după obținerea gradului științific de doctor în filozofie revine la Universitatea de Stat a Artelor din Moldova. Până în anul 2001 parcurge câteva trepte în ascensiunea profe-

VITALIE BELÎI

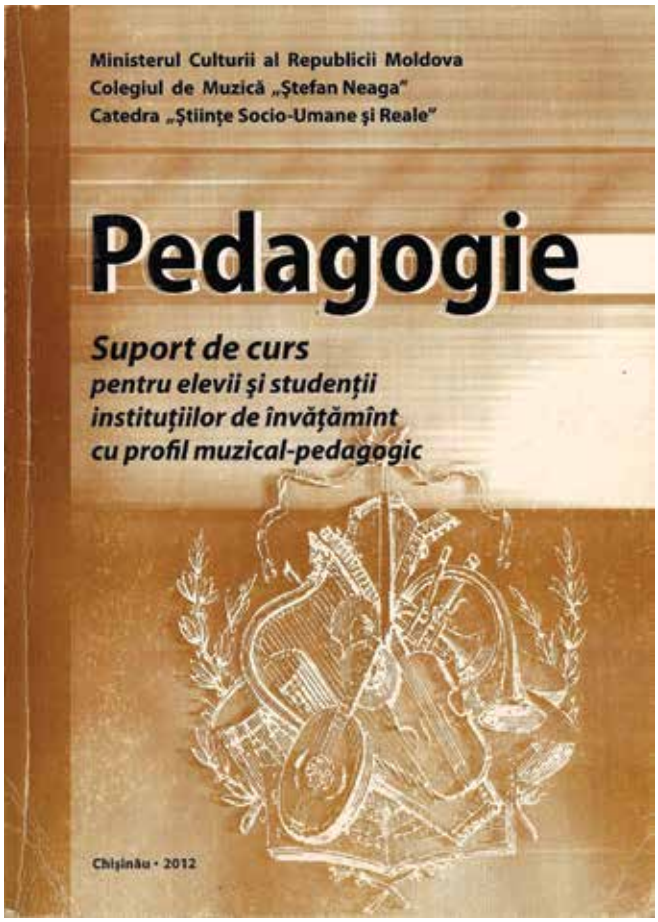

sională deținând funcțiile: lector superior, conferențiar interimar, conferențiar universitar (titlu științifico-didactic obținut în 1998), vice-decan, prorector pentru activitatea didactică. Din 2001 până în prezent este membru al colectivului profesoral al Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga", fiind angajat inițial în funcție de director adjunct pentru activitate metodică și șef catedră *Științe socioumane și reale* și deținând pe parcurs și funcția de director adjunct discipline socioumane; actualmente – director adjunct pentru educație, șef catedră *Științe socioumane și reale*. Concomitent, între 2004-2005, a fost și conferențiar universitar la catedra *Științe politice și sociale*, specialist principal masterat și doctorat la Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Activitatea dlui Belâi poate fi caracterizată din mai multe perspective. În primul rând, vom menționa abilitățile pe care le posedă în domeniul managementului educațional, fiind responsabil de coordonarea și organizarea învățământului liceal, al activităților educaționale și cultural-artistice la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga". În al doilea rând, se cer consemnate și numeroasele reușite obținute pe plan profesional. Printre acestea se înscriu: editarea lucrărilor didactice – *Pedagogia: programă analitică, ghid metodic pentru profesori și studenți* (Chișinău, 2000); *Ghid metodico-practic de elaborare a tezelor anuale la pedagogie pentru studenții facultății muzical-pedagogice* (Chișinău, 1998); *Creația artistică de amatori: programă analitică a cursului* (Chișinău, 1997); *Pedagogie: suport de curs pentru elevii și studenții instituțiilor de învățământ cu profil muzical-pedagogic* (Chișinău, 2011, în rusă și română); contribuția esențială la elaborarea formularului de înaintare a proiectului, dar și la desfășurarea *Proiectului MIS ETC 2557 „Educația artistică și culturală în contextul cooperării transfrontaliere durabile"* (proiect transfrontalier implementat de Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga", Chișinău, Republica Moldova, în parteneriat cu Centrul Bucovinean de Artă pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Românești Cernăuți, Ucraina, și Asociația „KULT-ART", Suceava, România, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin Programul Operațional Comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013); organizarea și moderarea Forumului Cultural Internațional „Dimensiunea europeană a educației artistice și culturale" (activitate de rezonanță din cadrul proiectului transfrontalier menționat); deschiderea Centrului Transfrontalier de Educație Artistică și Culturală; gestionarea activităților extracurriculare; susținearea training-urilor, cursurilor de psihopedagogie în cadrul programelor de formare profesională continuă; elaborarea și publicarea articolelor științifice și de promovare a activității extracurriculare în diverse reviste de specialitate; participări cu alocuțiuni la varii conferințe, ateliere, consilii și seminare metodice; evaluarea și recenzarea manualelor și materialelor didactice; elaborarea de curricula la disciplinele opționale *Etica profesională și estetica* și *Istoria culturii*; activități de mentorat, formator etc.

Cele relatate mai sus ne demonstrează complexitatea personalității Vitalie Belâi: dascăl de excepție, profesionist cu vocație, lider înnăscut și om de o cultură profundă. O trăsătură de caracter esențială în completarea portretului moral al protagonistului constă în surprinderea lumii din jur prin felul său de a vedea lucrurile, de a pune accentul pe ceea ce este mai important în soluționarea unei probleme. Grație confruntării într-o osmoză creativă a exigenței și indulgenței a reușit să câștige nu doar simpatia colegilor de breaslă, dar și a învățăceilor. Cei din urmă, ascultându-i sfaturile au izbutit să dea rezonanță mai multor aspirații ale dascălului lor. Menționăm câteva activități extracurriculare, realizate în colaborare cu profesorul Vitalie Belâi, devenite deja o tradiție pentru Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga": *Solemnități de inaugurare a anului școlar; Spectacole muzicale: „Lecția recunoștinței"; „Note aniversare"; „Unde-i dragostea"; „Cântă-mă de Dragobete"; „Notele Recunoștinței"; Balul Bobocilor: „Boboci pe portativ", „Boboci cu Noroc"; Proiecte extracurriculare: „Ziua dublorului", „Sărbătoarea limbilor străine"* etc.

Crezul omului de cultură Vitalie Belâi e în susținerea tinerei generații, viitorul de mâine al zilei de astăzi. Poate de aceea e mereu înconjurat de studenți, elevi care își doresc să prospere, să ajungă cetățeni demni de această țară, de acest popor, să reușească să se integreze cu succes în mediul cultural-artistic european, unul din obiectivele la care ține cu predilecție omagiatul.

În această toamnă, în acest octombrie, legată de data de 2, vine și cea de a 55-a petală a vlăstarului devenit deja arbore viguros – Vitalie BELÂI. Cu această ocazie îi aducem cele mai calde și luminoase urări de bine, sănătate și vitalitate, realizări prodigioase în domeniul profesional și aspirații continue în plan pedagogic.

LA MULȚI ANI, multstimate profesor!

VASILE CHISELIȚĂ, doctor în studiul artelor

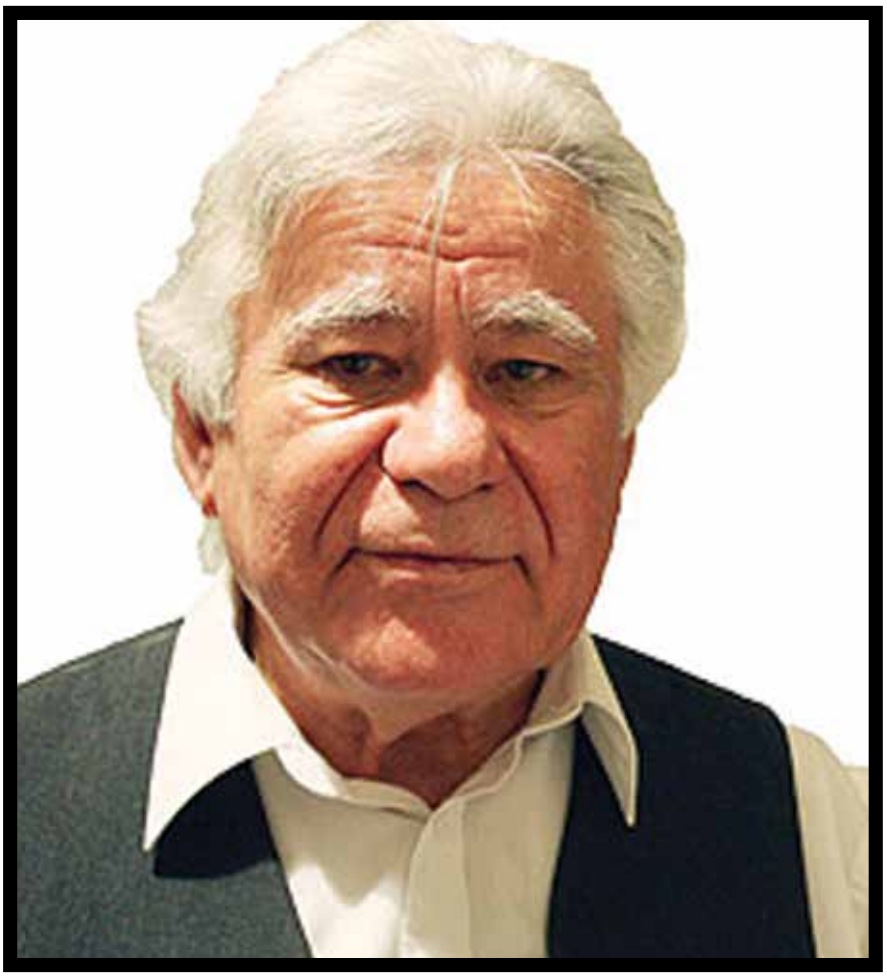

In memoriam
Dumitru Blajinu

Cultura Moldovei și a întregului spațiu românesc a suferit în anul 2015 o pierdere incomensurabilă, insurmontabilă și irecuperabilă. Ne-a părăsit întru cele veșnice Dumitru Blajinu – marele muzician, violonist, dirijor, folclorist, compozitor, personalitate polivalentă, fondator, reformator și militant al culturii naționale, director de viziuni novatoare în evoluția muzicii neo-tradiționale, mentor, susținător și edificator al unor întregi generații de artiști: interpreți, cântăreți, instrumentiști, aranjori etc, figură emblematică în istoria artei muzicale autohtone contemporane de sorginte folclorică, model de venerație, inspirație și imitație, veritabil tezaur uman în universul patrimoniului imaterial al țării. A plecat dintre noi molcom, liniștit și blajin, precum însuși numele propriu de parcă îi ceruse, lăsând în sufletul tuturor celor care l-au cunoscut, apreciat și iubit un gol imens, o mare durere, un apăsător sentiment de stupoare.

În perioada pascală a acestui an, întru documentarea la tema de cercetare a istoriei muzicii neo-tradiționale, intenționam să realizez un amplu interviu biografic special cu Maestrul Blajinu, pentru care primisem și acceptul prealabil al Domniei Sale. N-a fost însă să fie. Problemele-i de sănătate îl determinase să tot amâne întrevederea noastră, până când am aflat, cu regret, din relatările mass - media, că pe data de 6 iulie s-a stins din viață. Au rămas în urmă amintirile, din păcate, mai puțin mărturisite ale colegilor săi de breaslă, consemnările precare și deseori mult prea superficiale și contradictorii, marcate de vigilența „ochiului ideologic" al partidului dictator, din presa vremii și – desigur – materialele de arhivă, procesele verbale ale consiliilor artistice, fișele autobiografice, programele de concert, cartoteca înregistrărilor la IPNA – Compania „Teleradio-Moldova", interviurile cu colportorii folclorici din teren ș.a., apte a dezvălui, fie și parțial, etapele evoluției sale, tainele procesului anevoios al devenirii, afirmării și dăinuirii sale ca artist, om, personalitate notorie în viața culturală a țării. Rezultatul palpabil și dovada muncii sale titanice rămân a fi însă miile de înregistrări muzicale în fondul de aur al instituției audiovizuale citate mai sus, dar și bogata producție discografică, partiturile creațiilor semnate de Maestrul Blajinu în calitate de autor, co-autor și aranjor, inclusiv materialele muzicale, plasate pe site-urile de Internet ș.a.

Dumitru Blajinu s-a născut pe data de 10 noiembrie 1934, în comuna Pererâta, plasa Lipcani, județul Hotin, România, într-o familie de lăutari ereditari. Tatăl său, Nicolae, veteran de război, s-a afirmat în perioada interbelică drept unul dintre cei mai iscusiți contrabasiști și țambaliști de prin părțile locului, iar fratele său mai mare, Ion (n.1930), moștenitor al meseriei paterne, a devenit și el, după marea conflagrație, un bun țambalist și acordeonist. Mamă-sa, Elena, era rudă apropiată cu Dochița, mama lui Grigore Vieru, viitorul mare scriitor al literaturii române moderne. Conform mărturisirilor regretatului muzician, în casa părintească aveau loc frecvente repetiții ale tarafului lăutăresc de nuntă, compus din reprezentanții celor două familii înrudite: familia Vieru (Ion Vieru, n.1914, „primașul" și violonistul virtuoz, tatăl său Istrate – bracistul și conducătorul formației) și, respectiv, familia Blajinu (tatăl Nicolae – contrabasistul și fratele său Ion – țambalistul). Copii fiind, Dumitru Blajinu și Grigore Vieru asistau deseori la aceste repetiții înaripate, ascultând ore în șir melodiile populare, copleșiți de dulceața și frumusețea timbrurilor instrumentale. Prin anii 1945-1946, la

vârsta de 11-12 ani, în componența tarafului familial intră și Dimutru, care reușise deja să stăpânească suficient de bine vioara. Prima consemnare a evoluării publice a tânărului violonist evocă concertul final al Olimpiadei republicane a artiștilor amatori din anul 1946, în cadrul căruia, asistat de tatăl său la țambalul mic, a interpretat trei melodii: Vals, Marș și Polcă (ANRM, Fond 2937, inv.1, dosar 9, p.4). În anii ce vor urma, protagonistul își perfecționează sensibil măiestria violonistică și cea de acordeon, cântând pe la nunți, făcând ucenicia și luând lecții particulare de la cei mai buni lăutari ai nordului basarabean și bucovinean, rezidenți în perimetrul cuprins între Edineț, Nouasulița și Herța. Printre aceștia: Nicolae Lupu și Nazarie Bâșca din Marșinet, Misa Duda din Nouasulița, Stasic Ciobanu din Edineț, Toader Captari din Costiceni. Acesta din urmă, fiind și un vestit meșter de instrumente populare aerofone, îi oferă, în premieră, lecții de nai și-i face cadou unul dintre cele mai bune instrumente construite de el, pe care, în 1969, Dumitru Blajinu îl va pune în mâna lui Vasile Iovu, viitorul maestru de nai, deschizând astfel calea formării unei adevărate școli de nai în ex-RSS Moldovenească.

Au urmat anii profesionalizării, școlarizării academice și activității instituționale. Mai întâi, urmează cursurile externe ale Universității populare a Casei centrale a creației populare „N. K. Krupskaia» din Moscova (1956-1957), unde studiază teoria muzicii și orchestrația. Se angajează ca instrumentist în orchestra Teatrului musical-dramatic „Vasile Alecsandri" din Bălți (1957-1959). Între anii 1960-1961 este acordeonist la Casa de cultură din Lipcani. La unul din concertele festive, în scena casei de cultură din Larga îl descoperă pe Mihail Munteanu, viitorul mare cântăreț liric. O scurtă perioadă (1961-1962) activează ca maestru de concert al Ansamblului de dansuri populare „Joc" (cond. - Vl. Curbet), iar mai apoi (1962-1965) – în Ansamblul de tineret din Chișinău, condus de reputatul violonist Isidor Burdin, de la care învață cele mai importante metode de lucru cu taraful de concert. Între anii 1966-1967 este director artistic și dirijor al Orchestrei de muzică populară a Institutului politehnic, conduce orchestra ansamblului „Veselia" din cadrul trustului „Kișiniovstroi", devine laureat al Festivalului internațional al tineretului și studenților (Moscova, 1967).

La răspântia anilor 1967-1968, în cadrul Radioteledifuziunii de stat moldovenești, astăzi – IPNA Compania „Teleradio-Moldova", pe valul „noii unde folclorice „din ex-URSS, Dumitru Blajinu fondează orchestra populară profesionistă de studio „Folclor", cel mai mare proiect cultural al său, prin care reușește să lărgească și să consolideze baza unei noi direcții stilistice în evoluția muzicii tradiționale autohtone, cunoscut astăzi sub conceptul de „muzică neo-tradițională". Orchestra „Folclor" a devenit un veritabil laborator de creație, o instituție culturală de prim rang, un factor și agent social important în peisajul artistic din Republica Moldova. El a contribuit enorm la formarea și afirmarea unor întregi generații de artiști emeriți, cântăreți, instrumentiști, compozitori, aranjori și dirijori (printre aceștia din urmă: Ion Dascăl, Valentin Doni, Petre Neamțu). Timp de peste patru decenii, formarea repertoriului muzical al acestei orchestre a constituit, de facto, un proces de patrimonializare, grație căruia o serie întreagă de elemente ale culturii muzicale orale autohtone au fost convertite, prin fixare scriptică și înregistrare sonoră, în bunuri de patrimoniu imaterial și totodată în subiect al memoriei colective. Pe parcursul a 17 ani (1967-1984), cât timp a fost la pupitrul acestei formidabile orchestre, Maestrul Blajinu a înregistrat, estimativ, circa 1800 de cântece și melodii populare, prelucrări, aranjamente sau stilizări de autor, dintre care 300 de creații de autor, în jur de 40 de melodii instrumentale de diferite forme și 37 de creații în interpretare violonistică proprie.

O direcție importantă în activitatea regretatului maestru constituie culegerea, selectarea, transcrierea și antologarea creației muzicale tradiționale, editarea unei serii de publicații de cântece și piese instrumentale, o bună parte inedite, cele mai multe sub formă de texte muzicale și literare fără acompaniament, iar unele - sub formă de aranjamente pentru orchestra populară. Printre publicațiile cu valoare antologică, se evidențiază: La vatra satului (1972); Primul ghiocel (1993); Zi-i, lăută. Cântece, melodii de jocuri populare pentru taraf (1973); Ce mi-i drag mie pe lume, culegere de cântece și piese instrumentale din repertoriul formației de muzică populară "Folclor" (1984); Satule, vatră frumoasă (1987); Cântă inima și dorul (2000); Rapsodul Filip Todirașcu (2002) – o colecție unicat, cu elemente de investigație monografică a repertoriului; Antologie de folclor muzical. 1107 melodii și cântece din Moldova istorică (2002); Alină, dorule, alină. Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina (2008).

Multe dintre materialele de teren i-au fost prilejuite de activitatea în cadrul Centrului republican științifico-metodic de creație populară și activitate culturală (1985-1994), ulterior – Centrul Național al Creației Populare, unde a ocupat și funcția de șef de secție (2000-2003), responsabil de arhiva fonogramică a acestei instituții.

Prețioasele sale contribuții artistice, didactice și patrimoniale au fost înalt apreciate prin oferirea unor distincții și premii de stat, printre care: titlul de Artist Emerit (1982), Ordinul republicii (1994), Premiul de Stat al Republicii Moldova (2014), acesta din urmă simbolizând aportul fundamental, de o viață, a jubiliarului octogenar.

Importanța și adevărata valoare a personalității Maestrului Dumitru Blajinu urmează a fi cercetate și redescoperire în continuare. Opera sa, creația muzicală, activitatea dirijorală, interpretativă și didactică, aportul incontestabil la identificarea, inventarierea, fixarea, salvgardarea și valorificarea elementelor de patrimoniu cultural național în contextul modernității merită să fie obiectul unor studii speciale. Ele vor constitui mereu o sursă a recunoștinței, inspirației și bunului exemplu pentru urmași.

Dumnezeu să-l odihnească și veșnică să fie memoria celui, care a fost Dumitru Blajinu.

GALINA SACALIUC, directorul BP or. Râșcani

Crearea Centrelor de Educație a Adulților la Râșcani

În „Manifestul IFLA/UNESCO pentru biblioteca publică se stipulează: Biblioteca este poarta locală spre cunoaștere, oferă condițiile de bază pentru învățarea pe tot parcursul vieții”.

Aceste cuvinte se asimilează sloganului Uniunii Europene referitor la educația adulților: „Niciodată nu e prea târziu să înveți”. Educația adulților rămâne a fi un subiect principal al Institutului pentru Cooperare Internațională al Asociației Germane pentru educația adulților DVV Internațional, director dna Adela Scutaru-Guțu, care a început activitatea sa în Repulica Moldova în anul 2010 și misiunea căruia este: promovarea și dezvoltarea conceptului de învățare pe tot parcursul vieții și a educației adulților ca factor important în creșterea calității vieții adulților. DVV Internațional menționează că în situația economică și socială dificilă actualmente unica soluție o reprezintă investițiile în factorul uman. Important este ca potențialul formării omului ca la orice vârstă să fie conștientizat și valorificat. În timp ce țările europene dispun de rețele funcționale, de centre comunitare în care adulții sunt formați conform nevoilor de dezvoltare personală și formare profesională, în spațiul postsocialist, educația adulților este redusă doar la perfecționarea profesională. Un studiu sociologic desfășurat în 2014 relevă că în Republica Moldova, de fapt, doar 1,03% dintre adulții cu vârsta între 15-64 ani sunt implicați în activități de învățare, comparativ cu media de 8,9% din spațiul UE.

Ideile noi ne duc spre dezvoltare. Pentru dezvoltarea permanentă a bibliotecilor avem nevoie de proiecte inovative și durabile, care vor conduce la prosperarea instituțiilor în cauză și vor atribui o nouă cotă valorică profesiei de bibliotecar. Aceasta ne impune să aducem schimbarea în bibliotecă.

Parteneriatul dintre BPO Râșcani și Asociația Obștească „Moștenitorii” a început acum un an când în 8 localități ale raionului nostru a fost implementat proiectul „Biblioteca publică – furnizor de servicii de educație pentru adulți”.

Pe parcursul acestei veri directorul Asociației Obștești „Moștenitorii” dl Nicolae Moscalu cu echipa sa a desfășurat în incinta BPO Râșcani și în cele 5 localități un șir de traininguri și ateliere informative de creare a unui Centru de Educație a Adulților în fiecare localitate și prin intermediu CEA bibliotecile publice să-și implementeze servicii de care are nevoie comunitatea. Acest parteneriat a constituit succesului colaborării în promovarea imaginii bibliotecii în comunitate și exemplu bun de urmat pentru bibliotecarii din raion.

Așa dar, din urma celor spuse: 5 localități s-au ales cu Planul de Acțiuni pentru crearea CEA și pe parcursul lunii septembrie aceste centre au fost inaugurate. Tot odată s-au elaborat și mini-proiecte în valoarea de 1000 euro pentru fiecare bibliotecă .

Din luna octombrie bibliotecile publice vor începe să livreze servicii noi pentru educația adulților din grupuri social-vulnerabile în cadrul CEA:

- Biblioteca Publică Orășenească Râșcani — „Abilități de deschidere a unei afaceri la domiciliu”. Serviciu nou se adresează adulților cu scopul de a face din antreprenoriat o opțiune de carieră pentru fiecare, să dezvolte competențe manageriale și antreprenoriale cu posibilitatea de a deschide pe viitor o afacere.

- Biblioteca Publică s. Mihăileni — „Spre bunăstare și sănătate pentru fiecare”. Grupul țintă format din 16 persoane de vârsta 50 de ani în sus, care suferă de anumite maladii. Ele sunt foarte cointeresate să participe la acest proiect în scopul acumulării cunoștințelor necesare pentru a duce un mod sănătos de viață. Cunostințele acumulate la acest proiect le vor aplica în viața de zi cu zi.

- Biblioteca Publică s. Singureni — „Un stil de viață sănătos pentru oricine”. În cadrul serviciului, participanții vor beneficia de informare a diferitor remedii naturiste, de oportunități de a-și forma deprinderi practice de preparare și administrarea acestora.

- Biblioteca publică s. Grinauți — „Ridicarea nivelului de instruire în domeniul TI”. Locuitorii satului vor urma cursul de studiere a calculatorului.

- Biblioteca Publică s. Horodiște — „Acordarea primului ajutor”. Persoane de diferite categorii vor opține competențe de monitorizare a propriei sănătăți, de acordare a primului ajutor în caz de crize de sănătate.

Ziua de 7 octombrie 2015 pentru Biblioteca Publică Orășenească a fost o dată semnificativă, un eveniment important - inaugurarea Centrului de Educație a Adulților la Râșcani, fiind primii din republică.

La inaugurare au fost prezenți: dna Dâncenoc Lidia - viceprimar de Râșcani, dna Serediuc Aurora - ONG „Baștina”, dna Gherman Claudia - specialist principal, Secția Raională Cultură Râșcani, bibliotecarele din satele: Singureni, Grinăuți, Mihăilenii Vechi, Costești, Horodiște, Pârjota, Hiliuți; colaboratorii bibliotecii publice filiala pentru copii și a muzeului istorico-etnografic; beneficiari ai BPO Râșcani, parteneri de proiect.

După luările de cuvânt a fost propus un program de concert unde au evoluat artiștii amatori ai Casei de cultură Râșcani: studioul artistic „Confeti”, conducător Cornelia Taravcov, cu cântecele „Imnul orașului Râșcani”, „Țara florilor”, „Samba florilor”; Francesca Cucuruzneac – „Moldova”, „Cântec de neam”; Secară Loreana – „Familia”; Lupacescu Vlada – „Plaiul meu”; Țăbuleac Ana-Maria – „Moldova - strugure de poamă”. Activitatea a fost moderată de Tatiana Foliușneac, șefa secției asistență de specialitate BPO Râșcani.

Centrul se află în sediul renovat al sălii de lectură care este adus la condiții excelente datorită susținerii financiare a Administrației Publice Locale, primarului or. Râșcani dl Victor Bogatico.

La fine, oaspeții au fost invitați la inaugurarea CEA pentru tăierea panglicii și dezvelirea plăcii.

TATIANA MATVEEV, șefa BP Antonești

Cu Novateca e modernă biblioteca

În Biblioteca Publică Antonești, raionul Ștefan-Vodă, a avut loc inaugurarea unui nou serviciu de bibliotecă în cadrul Programului Național novateca cu genericul: „Novateca schimbă biblioteca". Aici timpul s-a împărțit în două: biblioteca până la „novateca" și biblioteca vibrantă cu „novateca".

A fost un eveniment frumos, eficient, productiv și destul de important pentru comunitatea noastră. Dar până atunci atât biblioteca cât și bibliotecarul, într-o perioadă foarte scurtă, a suferit schimbări colosale (aspect prospăt, mobilier nou, achiziție de carte, condiții decente, instruiri ș.a).

Astăzi Biblioteca Publică Antonești, fondată în anul 1956, este de tip mixt și oferă servicii de împrumut, sală de lectură, servicii digitale și online, video proiecție, copii, imprimare, scanarea și redactarea documentelor, prezintă diverse consultații necesare cititorilor în oceanul informației, și este dotată cu: 7104 cărți, din ele aproximativ 76% în limba de stat, cu 5 computere, 2 copiatoare 3x1, conexiune la telefonia fixă și internet, ecran și proiector. La fel se implementează servicii noi de bibliotecă: „Ora Poveștilor" și instruiri „IT la orice Vârstă". Petrecem tot felul de seminare, traininguri, ședințe și multe alte activități necesare comunității.

„ORA POVEȘTILOR" este un serviciu pe care-l implimentam și până la Novateca, în timpul vacanței de vară, când micii utilizatori vin sistematic atât pentru povestea ce urmează s-o vizionăm, cât și pentru curiozități și noutăți în descoperirea operei, pentru ghicitori, exerciții și jocuri pe care le implimentăm. Cu siguranță serviciul în anul 2015, o dată cu modernizarea, a intervenit cu diverse schimbări, plus fiecare copil pleacă de la bibliotecă cu o broșură de colorat, conform operei studiate în acea zi, creată însuși de bibliotecar.

„IT LA ORICE VÂRTĂ" sunt instruirile care cuprind bineficiarii de vârsta a III-a. Cursurile au loc conform necesităților bineficiarilor și i-au start odată ce se formează un grup de persoane cu acelaș interes informațional. Aceste cursuri au o durată de 25-30 ore, luând în considerație atât vârsta cât și necesitățile utilizatorilor, respectiv fiecare rundă vine cu 4 bineficiari instruiți în compartimentul IT pe care ei înșiși și l-au ales, pleacă cu certificat de participare, planșe informaționale și un bagaj de cunoștințe suficiente în accesarea lumii virtuale.

Datorită proiectului Novateca, Administrației Publice Locale și tuturor celor care au pus umărul la crearea unui centru comunitar, misiunea a fost îndeplinită: „Cu novateca e modernă biblioteca". E clar că mai este mult de lucru. Nu ne oprim aici. Muncim pentru cei dornici de carte, de cuvântul scris, de un refugiu sufletesc. Tehnologiile noi vin să ne completeze biblioteca cu informație virtuală și dacă ne învățăm să le folosim corect, atunci IT vor fi nu numai o sursă de distracție ci și un izvor nesecat de informație în ocianul cunoștințelor. De azi înainte cartea și calculatorul se țin de mână. Caută pe cei jinduiți de cuvânt, de informație, de noi idei, gânduri și viziuni.

VALENTINA ROTARU,
Secția Cultură, Tineret și Sport Șoldănești

Ziua Daciei

Din dorința reanimării tradițiilor strămoșești apare ideia organizării unei sărbători, în cadrul căreia, în scenă, să fie readuși urmașii dacilor din toate colțurile lumii. Această inițiativă aparținea membrilor Asociației „Tezaurul Daciei" din România, la îndemnul cărora au fost organizate primele două ediții, susținută de consiliul raional Șoldănești și primăria Rogojeni, primar Alexei Burlacu.

De atunci încoace, în fiecare an, în preajma zilei de 23 septembrie, sărbătorim „Zilele Daciei", pentru a sublinia încă o dată originea națiunii noastre.

În semn de continuitate, în scopul promovării valorilor culturale și tradiționale, în 2010, printr-o ștafetă transmisibilă, sărbătoarea poposește la Șoldănești, în 2013 a fost preluată de gospodarii s. Găuzeni, iar în 2014 „Ziua Daciei" a ajuns în valea Nistrului, la poalele stâncilor din s. Climăuții de Jos. La 19 septembrie 2015, ștafeta Săr-

bătorii „Ziua Daciei” și festivalul cântecului și dansului folcloric „De la lume adunate” au poposit la Olișcani, de hramul satului.

Protagoniștii sărbătorii au fost colectivele artistice care au promovat cele mai alese cântece și dansuri populare de la ei de acasă, din raioanele: Anenii Noi, Rezina, mun. Bălți și din raionul Șoldănești - din localitățile Climăuții de Jos, Socola, Cușmirca, Șestaci, Șoldănești, Răspopeni, Dobrușa, Cotiujenii Mari, Găuzeni, Rogojeni și Olișcani.

Festivalul a început cu o faimoasă paradă a portului popular în capul căreia se aflau cavalerii satului Olișcani (cu cai frumos împodobiți) urmați de membrii clubului de reconstituire istorică „Tevtar” din Chișinău, care prezentau o parada medievală a cavalerilor în armuri, cu scuturi și arcuri. Alaiul paradei a fost întâmpinat de președintele raionului Șoldănești – Svetlana Rotundu, vicepreședintele raionului Nina Florea, primarul s. Olișcani - Andrian Svecla, de Nicolae Mici - cetățean de onoare a raionului Șoldănești, primari, consilieri locali și raionali.

Se spune că, fiecare sărbătoare din Dacia era deschisă prin dansul „Pelinița” în timpul căruia tinerii se sărutau, pentru a-și găsi energia compatibilă. Se considera că energia necompatibilă era amară precum pelinul.

La fel au procedat și formațiile participante la parada portului popular: s-au încins într-o horă mare, iar cei mai îndrăzneți au intrat în cerc cu băsmăluțe.

Mai apoi, alaiul a fost invitat în scuarul casei de cultură pentru a viziona expoziția de lucrări ale meșterilor populari cu genericul „Toamna de aur”, după care a urmat deschiderea festivă a sărbătorii.

Colectivele ce au ținut publicul cu sufletul la gură prin măiestria de care au dat dovadă în scenă au fost: ansamblul de muzică și dans popular „Vântuleț” din mun. Bălți, ansamblul de dans popular „Răzeșii” din s. Olișcani, orchestra de muzică populară „Trandafirii” a căminului de cultură „G. Coșbuc” din or. Șoldănești, grupurile folclorice „Ciuleandra”, s. Cotiujenii Mari, „Lozioara” or. Șoldănești, „Bondița” de la Șestaci, fluierașii din Climăuții de Jos. Oaspeți de onoare a sărbătorii - clubul de Arte Marțiale din or. Râbnița, un colectiv de tineri și copii dornici de a face cunoștință cu tradițiile sărbătorii.

De asemenea, cei 20 de meșteri populari au dat acestei sărbători un colorit tradițional moldovenesc prin expozițiile de articole handmade, cioplite în lemn, croșetate, țesute, brodate, pictate etc.

În cadrul Sărbătorii s-au desfășurat competiții sportive la probe tradiționale precum: lupta națională „Trânta ” (la cocoș, iepure și berbec); tir cu arcul; puterea brațului (Armwrestling).

Spre finalul sărbătorii membrii clubului „Tevtar” din Chișinău” au demonstrat un șou - tragerea la țintă din arcuri, după care i-au invitat pe cei mai îndrăzneți participanți să încerce să mânuiască arcul.

Organizatorii - Consiliul Raional Șoldănești prin prisma Secției Cultură Tineret și Sport și primăria s. Olișcani au încununat sărbătoarea cu menționarea tuturor participanților, oferindu-le trofeul cu simbolica festivalului, diplome și premii în bani.

Nu punem accentul pe o încheiere, ci pe o continuare a sărbătorii - spuneau moderatorii evenimentului, pentrucă în raionul nostru sunt multe localități care au inițiativa de a desfășura „Ziua Daciei”. Prin decizia comitetului de organizare ediția a XI-a a sărbătorii „Ziua Daciei -2016” va fi găzduită de s. Fuzăuca. Pentru predarea ștafetei au fost invitați în scenă reprezentanții primăriilor Olișcani- primar Adrian Sveclă și Fuzăuca-pimar Oleg Botnari.

Sărbătoarea a continuat cu hora satului, având-o invitată pe cântăreața Mariana Șura. Iar noi (comitetul organizatoric) în speranța unei noi întâlniri, Vă invităm la anul viitor la cea de-a VII-a ediție a Festivalului cântecului și dansului folcloric „De la lume adunate” care se va desfășura în cadrul ediției a XI- a a Sărbătorii „Ziua Daciei” la Fuzăuca.

LUDMILA PODGURSCHI, reporter or. Ocnița

Festivalul Național al Cărții și Lecturii în raionul Ocnița

Limbă - istorie vie a neamului nostru, fii stăpână la tine acasă! Noi, moldovenii, după atâta curaj și insistență de Trezire națională, de independență și suveranitate, din frică sau lașitate, încetișor, iarăși acoperim cu vălul Indiferenței Istoria vie a neamului nostru - Limba. Din start mă împiedic de acele probleme care stau nemișcate și incomode la „căpătâiul” conștiinței și demnității noastre de cetățean al țării și, ne provoacă doar umilință, dureri de cap și multe semne de întrebare. Oare chiar vraja acestui „ghem” încolăcit de clasa politică poate avea o putere mai mare decât puterea dragostei de țară, limbă, a fiecărui dintre noi, a fiecărui cetățean în parte ce constituie cea mai de preț valoare a unei națiuni? Oare chiar ne simțim mai bine atunci când ne facem a nu vedea ochii umezi, triști, săraci și plini de durere a poporului nostru, oare chiar ne este mai comod a nu auzi strigătul disperat al conștiinței noastre atunci când ne smulge fără cruțare graiul din trupul neamului nostru? Ce fel de patrioți ai țării suntem atunci când nu permitem Limbei noastre să fie stăpână deplină la ea acasă, când cu indiferență privim la știrbirea autorității ei în fața vorbitorilor de limbă rusă, tot cetățeni ai acestei țări. Mă întreb atunci ce valoare are limba română pentru poporul nostru? Și de ce până acum încă nu este o Legislație lingvistică lucrativă care să ne permită o protecție a limbii materne? Fiindcă trăim în lumi pararele, fiecare cu drepturile sale. Aleșii poporului constituie o planetă aparte: Carpe diem, în traducere „Trăiește-ți clipa”. Cei cu tâmplele îmbrobonate de tru-

da creatoare a Cuvântului – o altă lume: Aut vincere, aut mori! „Ori învingem, ori murim!". Ei trăiesc cu speranța de a da în floare mugurii cei din 91. A treia lume: Audi, vidi, sile! „Ascultă, privește și taci!", care constituie marea majoritate, din care fac parte și eu. Absolvind facultatea Filologie, simt responsabilitatea și datoria de a promova nu numai vorbirea și scrierea corectă a limbii materne, dar și dragostea de țară, limbă și istorie. Adevărata dragoste de patrie este de neconceput fără dragostea pentru limba ei. Totuși revenim la Limba noastră, la felul cum marcăm această sărbătoare de nivel național la noi acasă, la Ocnița. Un sincer mulțumesc conducerii primăriei Ocnița care, în coordonare cu secția Cultură a CR Ocnița și Biblioteca Publică orășenească Ocnița, au organizat activitatea prilejuită acestei zile. În cadrul sărbătorii Limba noastră, s-a desfășurat și cea de-a V-ea ediția a Festivalului Național al Cărții și lecturii, de această dată fiind dedicat maestrului Grigore Vieru și interpretei de talie mondială – Maria Bieșu. Cu un mesaj de salut și cuvinte de felicitare, în fața spectatorilor prezenți la eveniment, a venit vicepreședintele raionului, Andrei Țopa „... Limba este tezaurul cel mai prețios pe care copiii îl moștenesc de la părinți...Este un dar dumnezeiesc. Numirea lucrurilor înseamnă, de fapt, posibilitatea de a le stăpâni. De aceea, în religie, cuvântul este privit ca un instrument al divinității, prin care s-a creat lumea..Și l-a început a fost Cuvântul, așa scrie în Sfânta Scriptură...Noi avem datoria de a ne iubi neamul, patria și limba". Ca să nu mă abat de la scenariu, a urmat mesajul de felicitare din partea primarului orașului Ocnița, dl Ion Ciumac care, le-a urat tuturor sănătate, pace în suflet, casă și țară! Din partea Direcției Învățământ, a ieșit în platou dna Nina Vacari, specificând, în discursul său importanța cunoașterii limbii române. Evident, i-a fost oferit cuvântul și dnei Maia Taraban, directorul bibliotecii orășenești Ocnița. Dumneaei a felicitat publicul cu prilejul sărbătoarii naționale, specificând și despre importanța desfășurării Festivalului Național al Cărți și lecturii. „...Unde-și găsește limba o reflecție mai adâncă, decât în carte. Evoluția civilizației noastre se datorează instruirii din cărți. Fără cărți, știință nu ar fi. Fără a citi, nu poți fi om de valoare și □u o cultură înaltă. Dacă fiecare dintre noi vom citi și vom vorbi limba română corect și frumos, poate vom reuși să trezim dragostea față de limba noastră și minorităților care locuiesc în republica Moldova." Sărbătoarea a fost întregită de cântece, dansuri și poezii. A finisat cu înmânarea, de către dna Taraban și dna Tatiana Gâlcă, a diplomelor de onore și a medaliilor celor mai fideli cititori ai bibliotecii: Cataeva Tatiana, Vlad Eugenia, Draghici Tatiana, Vendicianscaia Tatiana, Valuța Constantin, Bilenco Raisa, Parșicova Liubovi etc. Și-a expus părerea, pe marginea acestei activități, dna Ana Pavelco, menționând că, pe timpuri, pe când deținea funcția de director al liceului, activa la DÎ, se reda sărbătoarei dedicată Limbii noastre o mai multă amploare. „Câtă-i de măreață limba noastră și ce comoară fără preț este limba noastră..! Fără limbă, omul, națiunea, statul nu e nimeni. Domnul i-a dat limbă, i-a dat hotare și este stat. Nu este limbă, nu poate fi numit stat. Mă adresez către toți: Păstrați limba, căci este bogăția noastră cea mare! Vorbiți-o corect, frumos și expuneți-vă gândurile pe care mintea vi le răscolește, expuneți-vă toate simțurile pe care le cuprinde sufletul și nu le lăsați să rămână îngropate în adâncul întuneric. Simțiți sărbătoarea din suflet atunci când vorbiți despre limba în care gândiți!", a spus dumneaei. Activitatea a fost moderată de către Ursu Cristina, șef serviciu informativ-bibliografic, BPO Ocnița și Dârzu Natalia, bibliotecară.

P.S. Limbă maternă – icoană eternă! De ce ai lipsit de la „Iarmarocul cărții – 2015"? Credeam că te voi găsi și admira, te voi citi și redescoperi farmecul tău într-o expoziție de cărți autohtone noi. Însă, a fost onorată de privirea noastră, iarăși și iarăși, cea care s-ar simți stăpână la tine acasă, înșirată în straie vechi prin cărți și reviste, fiind oferită în calitate de „cadou" pentru cei veniți la Ziua Ta. Tu, Limbă, ești o candelă plăpândă! Te asigur, în tot universul nu există atâta întuneric ca să acopere lumina ta!

ION DOMENCO

HORA PRIETENIEI DE LA CAHUL

Cea de-a XVI-ea ediție a Festivalului Internațional „Nufărul Alb”, la izvoarele căruia a stat cunsocutul coregraf, Pavel Popa, desfășurată în perioada 2-4 iulie, la Cahul, a întrunit și de astă dată colective artistice din arealul balcano-dunărean-România, Bulgaria, regiunea Odesa, Ucraina, dar și din orașul Bobruisk, Belarusi, precum și din raioanele Ungheni, Râșcani, Criuleni, Hâncești și, desigur, raionul și orașul Cahul.

Acest eveniment cultural de anvergură a oferit cahulenilor și oaspeților melodii și dansuri inedite, de o valoare incontestabilă, împătimiții cântecului și jocului popular având fericita ocazie de a se familiariza cu portul național, costumul popular al diferitor popoare, cu lucrările meșterilor populari, de artizanat, și, evident, cântecul folcloric, dansul original al diferitor popoare. Concertele la aer liber, în renumita Piața a Horelor din Cahul, ale colectivelor „Rahovce”, Gorna Oreahovița, Bulgaria; „Kukușecika”, Bobruisk, Belarus; „Bereghinea”, s. Larjanka, „Etnos” s. Utkonosovka, „Sudarușka”, s. Nova Nekrasivka, „Pridunavie” - toate din raionul Ismail, Ucraina; „Rapsodia Vasluiului”, mun. Vaslui, România; „Drăgaica”, Pârlița, rl Ungheni, „Ghiocel”, s. Corlăteni, Râșcani, „Lăpușnița”, s. Lăpușna, rl Hâncești, „Hora Mare”, s. Pașcani, rl Criuleni, „Izvorașul” din orașul Cahul, R. Moldova au fost de o calitate și rafinament artistic deosebit, spectatorii răsplătind dăruirea artiștilor prin aplauze furtunoase, binemeritate.

A urmat ceremonia de premiere a laureaților, focurile de artificii, sărbătoarea culminând cu o spectaculoasă Hora a Prieteniei, în iureșul căreia s-au prins cu toții, de la mic la mare, acest inel simbolic fiind o dovadă în plus că arta nu cunoaște hotare și muzica este unicul mijloc pe înțelesul tuturor popoarelor.

VALORIFICĂM

REPERTORIUL HAIDUCESC p.5

ZIUA DACIEI p.21